

POZNATKOVÉ BILANCE ŽÁKŮ 5. TŘÍDY

Miroslav Klusák

OBSAH

1. ÚVOD
 - 1.1. PASPORTIZACE DAT
 - 1.2. TEORETICKÝ PROBLÉM
2. PROBLEMATIKA VYČLEŇOVÁNÍ PŘEDMĚTŮ UČENÍ
 - 2.1. JEDNOSLOVNÁ OZNAČENÍ PŘEDMĚTŮ UČENÍ
 - 2.1.1. Čtení jednoslovných označení předmětů učení
 - 2.1.2. „Bilance“ čtení jednoslovných označení předmětů učení
 - 2.2. VÍCESLOVNÁ OZNAČENÍ PŘEDMĚTŮ UČENÍ
 - 2.2.1. Čtení víceslovných označení předmětů učení
 - 2.2.1.1. Determinace předmětu/slovesa
 - 2.2.1.2. Determinace předmětu/podstatného jména
 - 2.2.1.3. Determinace předmětu/příslovce
 - 2.2.2. „Bilance“ čtení víceslovných označení předmětů učení
3. ZÁVĚR

1. ÚVOD

1.1. PASPORTIZACE DAT

V rámci longitudinálního výzkumu „*Žák v měnicích se podmínkách současné školy*“ jsme námi sledovaným dětem zadali v pátém ročníku úkol vypracovat své „poznatkové bilance“. Přesněji, požádali jsme naše žáky, aby v jedné vyučovací hodině vypracovali písemnou odpověď na následující instrukci: „*Od narození až do teď jste se naučili spoustu věcí. Zamyslete se, které to jsou. Co byste se každý ještě chtěl naučit v budoucnosti?*“ Samozřejmě, že k této na tabuli napsané instrukci jsme ještě dětem poskytovali komentář o tom, jak je to pro nás důležité a zajímavé, a že jsme museli odpovídat na řadu otázek o tom, co by děti měly, mohly či neměly psát. Snažili jsme se přitom děti co nejméně ovlivnit co se týče obsahu, tj. vyhnout se příkladům, a zároveň je ujistit, že se nejedná o zkoušku, ani co se týče obsahu, ani co se týče gramatiky.

Použili jsme tak znovu metodu, kterou jsme již použili v rámci dřívějšího výzkumu v letech 1991-92, především pro žáky sedmých ročníků. (Výsledky zpracování jsou prezentovány v publikaci Pražské skupiny školní etnografie: „*Co se v mládí naučíš ...*“ (Praha, SVI PedF UK 1992); zvláště v kapitolách S.Štecha: *Kvantitativní analýza poznatkových bilancí: co se vlastně naučili?*, K.Pavlici: *Etnokoncepty učení*, M.Kučery: *Dogmatici, akademici a skeptici: „vědět předem“ v sedmé třídě* a V.Semerádové: *Srovnání českých, francouzských a anglických bilancí*.) Doufali jsme tak jednak v možnost prohloubení vhledu do problematiky schopností žáků oslovovaných výzvou ke splnění tohoto úkolu též v longitudinální perspektivě (tj. v možnost opakovaného zadání též v některém pozdějším ročníku), jednak v možnost historické komparace námi sledované generace s jejich staršími kolegy.

V následujícím textu pak analyzuji pouze 26 bilancí ze třídy, kterou sleduji ve své základní škole (v našich zprávách je označována jako „Bílá“). Plné znění jednotlivých bilancí prezentuji v *Příloze*.

1.2. TEORETICKÝ PROBLÉM

K analýze poznatkových bilancí daných žáků jsem přistupoval s představou, že v textech žáci vlastně podávají svého druhu **výklad pojmu**, a to pojmu „**Toho, co se od narození až do teď naučili a co by se ještě chtěli naučit.**“ - stručněji, pojmu svého druhu „**osobních osnov**“ či „**osobního kurikula**“. Zároveň jsem si uvědomoval, že pro žáky to vůbec nebyl úkol zanedbatelné pracnosti. Spíše naopak. Ze své zkušenosti z hodiny, a konec konců i z vlastních textů mi bylo zřejmé, že úkol žákům nemálo „vzdoroval“. Za výchozí k orientaci své analýzy a k integraci teoretizace daných dat jsem si pak stanovil následující otázku: **V čem může pro žáky 5. třídy spočívat pracnost daného literárního ztvárnění výkladu pojmu „osobních osnov“?**

Co se týče **tematického kontextu** této otázky v mé dosavadní badatelské orientaci v rámci daného longitudinálu, jednalo se o následující souvislosti. Jak jsem již psal v textu pro předchozí zprávu *4. třída*, při teoretizaci nároků kladených na vývoj schopností žáků výukou prvouky v 1. a 2. ročníku se mi jevilo jako funkční chápat závazné struktury věcného obsahu výuky jako úkol, který spočívá v ucelování encyklopedického slovníku žáků. „Encyklopedický slovník žáků“ není v tomto pojetí míněn jako metafora, ale jako žánr sémiotické funkce (tak, jak je definována např. ve vývojové psychologii J. Piageta). Jako teoreticky nezbytná se mi pak jevila potřeba propracovat svůj aparát sémiologické analýzy na jednojazyčných výkladových slovnících žáků, vůči nimž by bylo možné komparací lépe kvalifikovat to, co si žáci osvojují v žánru encyklopedickém a v dalších žánrech oborových odborných pojednání. Empirickým materiálem pro tento krok byly odpovědi žáků ve slovníkovém subtestu Stanford-Binetova inteligenčního testu z 1. a 2. ročníku. Teoretickou oporou bylo Jakobsonovo pojetí jazykových funkcí, zvláště metajazykové, a de Saussureovo pojetí synchronní lingvistiky, koncipované jako součást sociální a v důsledku toho i obecné psychologie, zvláště jeho teorie jazykové hodnoty.

Výsledkem této práce je postup od chápání jednojazyčného slovníku žáků jako nomenklatury, kultivované imperativem logické definice pojmu, k jeho chápání jako struktury sémiotických hodnot, kultivované jednak různými žánry metajazykové funkce, jednak ideologickou konkurencí různých oborů poznání ve věcném členění osvojovaného *obrazu světa* (zároveň souhrnné označení látky v prvouce dle osnov Obecné školy). Závěr o konkurenci či alternativnosti sémiotické hodnoty slova v různých oborových terminologiích, o tom, že např. nadřazený rod a rozlišující zvláštnost se může lišit dle strukturace reality různými obory, je spíše banální, byť nečítka opomíjený v odborné literatuře o kognitivním vývoji dětí daného věku. To, že výklad významu slov je třeba chápat jako součást celku jazykové jednotky otázky a odpovědi, který však v naší kultuře není elaborován jen v tradici žánru logické definice, ale též v tradici aforistického opisu hádanky či příkladného příběhu *exempla/kasu*, (byť u sledovaných dětí lze konstatovat tendenci k přechodu od jednoduchých opisů či příkladů ke kategorizacím logické definice), zatím považuji za závěr teoreticky objevný.

Místo toho, abych se vrátil k analýze kultivace encyklopedického slovníku žáků ve výuce prvouky, vlastivědy a přírodovědy, sáhl jsem nakonec k analýze poznatkových bilancí. Proč? Čím mohou být lákavější? Čím mohou být vůbec zajímavé v souvislosti s právě naznačeným zájmem o kultivaci encyklopedických slovníků žáků? Pro vlastní analýzu mi odpovědi žáků přišly lákavé právě jako **případy výkladu pojmu, který bych mohl považovat za výklad encyklopedický**. Navíc se jedná o „heslo“, které je obecností možná

srovnatelné s prvoukou a navazujícími obory, a potenciálně i obecnější; tj. heslo, které potenciálně zahrnuje učení v daných předmětech.

Poznatkové bilance žáků 5. třídy byly teoreticky lákavé ještě z jednoho hlediska. A sice nabízející se „záminkou“ k **propojení diskursu vlastní teoretizace dat s diskursem klasického a dosud snad nepřekonaného díla ontogenetické psychologie naší domácí provenience - *Ontogeneze lidské psychiky* od Václava Příhody.**

Václav Příhoda v *Ontogenezi lidské psychiky I* (Praha, SPN 1977) vyčleňuje ve vývoji dětí ve školním věku dvě etapy: *období prepubescence* (6 - 11 let) a *období pubescence* (11 - 15 let). U jednotlivých *ontogenetických odstavců* podává *abstraktní, celkový pohled na jejich ukončení* (s.389). Při této souhrnné charakteristice šestiletého, jedenáctiletého a patnáctiletého dítěte (dalo by se též číst jako dítěte vstupujícího do 1.ročníku, žáka 5.ročníku a žáka 9.ročníku základní školy) pak najdeme následující charakteristiky jejich myšlení, respektive, obecněji, jejich intelektuálních schopností:

šestileté dítě - „*Orientace je v tomto věku velmi dobrá v omezeném prostoru vesnice a jejího okolí, městské čtvrti a povšechně i v širších rozměrech. Naproti tomu se dítě orientuje v čase jen krátkodobě. Má jakési vědomí roku podle periodicity období, jakési ponětí o týdnu rozloženém kolem neděle, ale plete si dny v týdnu a o měsících mluví bez porozumění. (...) Ještě se všeho dotýká, všecko ohmatává, experimentuje a manipuluje, takže koná mnoho činností jen pro činnost. (...) Dnešek ještě převládá nad zítřkem. Život je stále ještě hic et nunc. Trvá většinou ještě bezcílnost. (...) Dítě vyvinulo již všechny schopnosti a začlenilo se do úzké společnosti, v níž se uplatňuje, i když její vztahy ještě nechápe. Má již některé názory a počíná projevovat zájem o hlubší otázky života i vesmíru.*“ (s.244);

jedenáctileté dítě - „*Orientace dítěte v jedenácti letech je již pozoruhodná. Žák sice dosud je hodně oddán přítomným dojmům a nemá životních plánů, ale má již značný rozhled v prostoru i v čase. Vyzná se zhruba na zeměkouli a s velkým zájmem se informuje o životě ve vzdálených končinách světa. Sní o životě v jihoamerických pralesích a v tundře, představuje si kolotavý život v Moskvě - a nejráději by se pustil s lodkou na oceán. Přihlásil by se patrně k výstřelu na Měsíc. Také nabývá již jisté orientace v minulosti. Historické epizody a novely jej poutají až k zatajení dechu. Je to již jiný člověk, nežli byl před pěti lety: svět je proň velká souvislost, byť i v ní byla místa „hic sunt leones“, jak tomu bývalo na římských mapách, a také počíná rozumět času.*

Jeho vědychtivost je často nenasytná. Memoruje poměrně snadno a trvale. Fakty, jež si pamatuje, jsou však ještě namnoze bez vyšší syntézy. Zajímá jej povrch, velikost, vzdálenost časová a prostorová, bohaté dění, ale spíš jen receptivně. Jedenáctiletý žije dosud ve vnějších faktech, obrací se k světu s nevelkým niterným reflexem. (...) Jedenáctiletý chce vědět mnoho, ba všechno, ale nedává si poslední otázky. Jeho naivní realismus mu dává hranice, za které již nejde. Předškolní dítě daleko více se zaráželo před „proč, odkud, k čemu“ i při svých malých vědomostech, bylo nakloněnější k zárodkové „metafyzice“. Ke konci prepubescence je všecko jakoby dořešené, hotové, nepochybné.“ (s.309-310);

patnáctileté dítě - „*Intelligence patnáctiletých hochů a dívek je průměrně stejná a dosahuje vrcholného stadia, jaké je nyní dostupné lidstvu podle dosavadních metod zjištění. Abstraktní schopnost je u obou pohlaví značně vysoká, ale dosud nevrcholná. Obsah i metoda vyučování musí s tímto faktem počítat. Celkem však jsou intelektuální schopnosti plně vyvinuty.*“ (s.389).

Při vědomí citované charakteristiky intelektuálních schopností dětí jedenáctiletých nakonec nevím, jaké vývojově typické kvality jejich intelektuálních schopností bych měl hledat

v realizaci poznatkových bilancí. Mělo by se jednat o výrazný nepoměr mezi bilancí minulosti a *životními plány*, kterých tyto děti ještě *nemají*? Nebo by se mělo jednat o nedostatek *niterného reflexu*, „*metafyziky*“ ve prospěch *naivního realismu*? Nebo by se mělo jednat o nedostatek *vyšší syntézy* ve věcném slova smyslu, ve smyslu epizodičnosti či fragmentárnosti a neuspořádanosti obsahu pojmu toho, co všechno se již autor bilance naučil a co by se naučit chtěl? Teoreticky by se dalo přitakat kterékoli z výše uvedených otázek či všem najednou. Teoreticky bych si však měl ujasnit jejich vzájemnou hierarchii. Logicky bych měl hledat odpověď na otázku po jejich hierarchii v autorově teorii vývoje inteligence v tomto období, v textu z něhož uvedený *abstraktní, celkový pohled* vychází.

Hledaná teorie je pak především náplní kapitoly VI. subkapitoly 3. „***Intelektuální vývoj prepubescenta***“ (s.261-285). Po jejím přečtení však mohu konstatovat, že spíše, než že bych tímto zběžným studiem autorovy teorie intelektuálního vývoje v období prepubescence získal jasno v hierarchii kvalit, ve kterých uvažovat o vývojově typickém projevu intelektuálních schopností dětí při řešení úkolu vypracovat svou „poznatkovou bilanci“, jsem získal jen jakousi vlastní mapu jeho systému s vyznačením míst, ve kterých ztrácím orientaci. Spíše jsem tedy provázání vlastního diskursu s diskursem autora dále problematizoval. Na druhé straně myslím, že i na základě tohoto zběžného studia mohu **vyčlenit výchozí styčný bod, a to v kategorii analytickosyntetické činnosti.**

Ze strany teorie daného autora mne k tomu opravňuje to, že při definici inteligence autor sice neopakuje po Dawidovi, že by její podstatou bylo myšlení (s.280), jehož podstatou je dle autora analytickosyntetická činnost (s.273), tvrdí však ekvivalent tohoto tvrzení. A sice, že inteligence jako schopnost řešit problémy spočívá na *diferenciaci a doplnění, syntéze a asociaci*, což považuji za synonymní k „analýze a syntéze“ v širším slova smyslu. Tj. pokud se vůči „skutečné syntéze“, vůči *shrnutí a sjednocení* ve „skutečný celek“ nevyčleňuje shrnutí či sjednocení v „pouhou *asociaci*, pouhé sdružení, pouhé volné spojení“. Ze strany teoretizace „poznatkových bilancí“ mne k tomu opravňuje to, že na problematičnost dětských analytickosyntetických postupů jsem narazil už při prvním čtení jejich textů, při snaze o porozumění tomu, jaké předměty učení děti vyčleňují. Přesněji, jako **problém v chápání analytickosyntetické práce dětí se mi jevilo pochopení způsobu a pracnosti vyčleňování předmětů učení v daném literárním zpracování výkladu pojmu „osobních osnov“.** Jednalo se tedy dokonce o úroveň analytickosyntetické činnosti, o které by se vůči Příhodově charakteristice intelektuálních schopností jedenáctiletého dítěte dalo říci, že je *nižší* (i když se jen dohaduji, co autor myslel onou *namnoze absentující vyšší syntézou faktů*), elementárnější, a přitom pro děti (v daném úkolu) stále problematická, nikoli snad nezvladatelná, ale nesporně myšlenkově pracná, nikoli plně automatizovaná.

2. PROBLEMATIKA VYČLEŇOVÁNÍ PŘEDMĚTŮ UČENÍ

2.1. JEDNOSLOVNÁ OZNAČENÍ PŘEDMĚTŮ UČENÍ

2.1.1. Čtení jednoslovných označení předmětů učení

Problematika vyčleňování předmětů učení se odvíjí od **slohové formy odpovědi**, ve které lze číst předměty učení intuitivně, jakoby –avšak skutečně jen jakoby- zcela bez problémů, bez zaváhání. Jak tato forma vypadá?

1. Je to forma, ve které je předmět učení označen **jedním slovem**.
2. Je to forma, ve které toto jednoslovné označení předmětu učení má platnost **gramatického předmětu**, a to:
 - 2.1. (většinou) **několikanásobného členu věty odpovídající na instrukci**:
 - Minulost: (HB/4, HuP/7) „1. *Naučila jsem se:(...)*“; (HA/5, PI/17) „1. *Naučila jsem se (...)*“; (KJ/9, MV/14) „1. *Naučil jsem se: (...)*“; (MZ/11) „1. *Od narození až do teď jsem se naučila:(...)*“; (ŘJ/19) „1. *Od narození až do teď jsem se naučil: (...)*“; (SP/21) „1. *Naučil jsem se (...)*“ /celkem 9 žáků/;
 - Budoucnost: (HB/4, HuP/7, MZ/11) „2. *Chtěla bych se naučit: (...)*“; (HA/5, HE/6) „2. *Chtěla bych se naučit (...)*“; (ML/12¹) „2. *Chtěl bych se ještě naučit (...)*“; (MV/14) „2. *Chtěl bych se naučit (...)*“; (PI/17) „2. *Chtěla bych se ještě naučit (...)*“; (ŘJ/19) „2. *chtěl bych se naučit: (...)*“ /celkem 9 žáků/.
 - 2.2. **několikanásobného členu elipsy věty, implicitní odpovědi na instrukci** -na dotazy v ní obsažené („1. Které věci jste se naučili od narození až do teď? -a- 2. *Co byste se každý ještě chtěl naučit?*“) nebo na zopakování a překlad těchto dotazů do první osoby čísla jednotného:
 - Minulost: (BM/2, PO/16, ŠK/23, TK/24) „1./1) (*zavazovat kaničky, oblékat se, mýt se, řvát,(...)*)²“; (PJ/18) „1. *Co jsem se od narození naučila: (...)*“; (SchM/20) „*Co jsem se naučil: (...)*“ /celkem 6 žáků/;
 - Budoucnost: (BM/2, KJ/9, MK/13, PO/16, SP/21, ŠK/23, TK/24, VA/26) „2./2) (*létat sám od sebe(...)*)³“; (PJ/18) „2. *Co bych se ještě chtěla naučit: (...)*“; (SchM/20) „*chtěl naučit: (...)*“ /celkem 10 žáků/.

Vyskytují se však jednoslovná označení předmětů učení jen v uvedených 15 případech pro „minulost“ a 19 případech pro „budoucnost“? Vyskytují se jednoslovná označení předmětů učení s platností gramatického předmětu věty „*naučil(a) jsem se..*“ a „*chtěl(a) bych se naučit..*“ jen u případů, kdy žáci tuto větu či její elipsu vlastně „povýšili“ na **slohový žánr odpovědi na instrukci**? Jsou zde přece ještě další případy, kdy žáci zvolili jiné **žánry odpovědi: epanaleptický** či přesněji **anaforický** (minulost -HE/6; budoucnost -BK/1, HP/3, JN/8) a **chronologický** či **autobiografický** (minulost -BK/1, HP/3, JN/8, LD/10, ML/12, MK/13, OP/15, ŠL/22, TrK/25, VA/26; budoucnost -LD/10, ŠL/22, TrK/25) /celkem 11 žáků pro minulost a 6 žáků pro budoucnost/.⁴ (Vůči těmto dvěma žánrům odpovědi by se pak první dal charakterizovat jako **výčetný žánr odpovědi**, neboť obsahuje „výčet“ - „*vypočítání, vyjmenování (jednotlivin); souhrn, soubor, seznam vypočítaných, vyjmenovaných jednotlivin*“;⁵ neboť jeho logická platnost rovněž odpovídá tomuto termínu (až na kvalitu „úplnosti“) - „(v tradiční logice) *soud, kt. vykládá rozsah pojmu úplným vyjmenováním jeho druhů*“.⁶) Mohu tedy v těchto 17 případech také nalézt dílčí odpovědi na instrukci v podobě vět „*naučil(a) jsem se..*“ a „*chtěl(a) bych se naučit..*“, ve kterých bych gramatické předměty mohl číst jako jednoslovná označení předmětů učení?

Samozřejmě kladnou odpověď bych měl získat v případech „anafor“:

- Minulost: (HE/6) „1. *Naučila jsem se (...)* *Dál jsem se naučila (...)* *Naučila jsem se (...)* *Se skládáním pohádek jsem se naučila i (...)* *Se zpíváním, hraním na flétnu a na klavír i⁷ (...)*

¹ V tomto případě by se musel výčet považovat za „jednoprvkový“.

² Příklad v závorkách je citací BM/2.

³ Příklad v závorkách je citací BM/2.

⁴ V případě budoucnosti u OP/15 jde o explicitní odmítnutí odpovědi.

⁵ *Slovník spisovného jazyka českého. VII V-Y*. Praha, Academia 1989, s.205.

⁶ Tamtéž.

⁷ Považuji to za případ elipsy znovuuvedení příslovečného určení „S....“ k „(jsem) se naučila“.

Naučila jsem se (...) Naučila jsem se (...) S mluvením cizích jazyků jsem se naučila i (...) Naučila jsem se (...) Naučila jsem se (...)“;

-Budoucnost: (BK/1) „*Chtěla bych se naučit (...)*“; (HP/3) „*2. Chtěla bych se naučit (...)*“; (JN/8) „*Umět se naučit (...)*“⁸ *Naučit se (...)*“.

A v případě „autobiografií“?

-Minulost: (BK/1) „*1. (...) Když jsem byla větší tak jsem se naučila (...) V 1. třídě jsem se naučila (...) Ve 2. třídě jsem se naučila (...) V 5 třídě jsem se naučila (...)*“; (HP/3) „*Než jsem šla do 1. třídy naučila jsem se (...) Ve 2 třídě jsem se naučila (...) Jinak jsem se naučila (...)*“; (JN/8) „*1. (...) ve školce jsme si hrály, ale naučila jsem se tam (...) v první třídě jsem se naučila (...) Naučila jsem se (...) Naučila jsem se (...)*“; (LD/10) „*1. (...) Myslím ale nevím to jistě, že jsem se naučila (...) Měla jsem tříkolku a na té jsem se naučila jezdit zanedlouho. (...) Tam jsem se naučila (...)*“; (ML/12) „*1. 1-3 Naučil jsem se (...) 3-5 Před školkou jsem se naučil (...) 5-7 V školce (...) 8-9 Ve druhé třídě jsem se naučil (...) 9-10 Během třetí třídy jsem se naučil (...) 10-11 Ve čtvrté třídě jsem se naučil (...) 11-12 V páté třídě se naučil (...)*“; (MK/13) „*1) (...) Naučila jsem se (...) V 1. třídě jsem se naučila (...) Ve škole jsem se naučila (...)*“; (OP/15) „*1) (...) Nesnášel jsem však uklízení pokoje -tak jsem se to musel naučit. (...) ale nakonec jsem se to přece naučil (...) jsem se tam naučil (...) Mimo školu jsem se naučil (...)*“; (ŠL/22) „*1. (...) Taky jsem se ve školce naučila (...) Až jsem začala chodit do školy tam jsem se naučila (...) Až jsem přestoupila do 1 třídy tam jsem se naučila (...) Ve 2 třídě jsem se naučila (...)*“; (TrK/25) „*1) V prvních dvou měsících jsem se naučila (...) Od dvou až čtyř let jsem se naučila (...) Naučila jsem se (...) Od 5-7 jsem se naučila (...) Naučila jsem se tam (...)*“; a specifický-

(VA/26) „*1.*

ROK: 0-1: (-JÍST, PÍT, OTEVÍRAT OČI,)

2:(...)“ -atd. do „*11:(...)*“⁹;

-Budoucnost: (LD/10) „*2. (...)*“¹⁰; (ŠL/22) „*2. (...)*“; (TrK/25) „*2. Chtěla bych se naučit (...)*“.

Za ekvivalentní hledané podobě vět bych mohl ještě považovat následující dva případy: „*Ve 2. a 3. třídě to byla (násobilka a vyjmenovaná slova.)*“ (MK/13) a „*Od svého narození, jako první, co jsem se naučil, bylo (...)*“ (OP/15). První větu, v kontextu odpovědi na instrukci a v návaznosti na předchozí „*V 1. třídě..*“, považuji za elipsu souvětí: „*Ve 2. a 3. třídě to, co jsem se naučila, byla..*“. Na první pohled bych sice mohl člen „*násobilka a vyjmenovaná slova*“ považovat za podmět a „*byla to*“ za přísudek jmenný se sponou „*být*“ či slovesně-jmenný přísudek. Taková úvaha je však možná jen díky logicky „ekvivalenční“ („=*=*“) povaze vztahu, který je navozován identifikačním významem slovesa „*být*“, a nerespektováním lineární posloupnosti ve větě „*od leva do prava*“. Budu-li tuto posloupnost respektovat, je podnětem „*to*“ a „*byla násobilka a vyjmenovaná slova*“ je pak slovesně-jmenný přísudek. A jak je to s oním domněle vynechaným „*, , co jsem se naučila,*“ ? Podle *Průruční mluvnice češtiny*¹¹ bych tuto větu mohl považovat za „*podmětnou větu vztahnou*“, která umožňuje pojmenovat to, co

⁸ Tak, jako v „minulosti“ nepovažuji (zatím) „*uměla jsem*“ za ekvivalentní „*naučila jsem se*“, nepovažuji ani v „budoucnosti“ „*chtěla bych umět*“ za stejně platnou odpověď na instrukci jako „*chtěla bych se naučit*“. „*Umět..*“ pak považuji za elipsu „*Chtěla bych umět..*“.

⁹ Tuto „autobiografii“ -sám žák o své bilanci prohlásil: „*To je vlastně takovej můj životopis.*“ - považuji za chronologické uspořádání několikanásobného členu elipsy věty, implicitní odpovědi na instrukci, tj. „*výčtu*“. Z čehož bych zase mohl vyvodit, že samotné členění žánrů a kvalifikace jednotlivých bilancí bych měl ještě zevrubněji promyslet.

¹⁰ V případě této a následující žákyně odpověď na instrukci v hledané podobě vět nenacházím.

¹¹ *Průruční mluvnice češtiny*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1997, s.414.

by se alternativně dalo v našem jazyce pojmenovat nominální skupinou s holým podmětem vyjádřeným substantivem -„předmět (učení)“. V obou případech je tedy **předmět učení vyjádřen gramatickým přísudkem**, a to jmenným, který **identifikuje a determinuje** neurčitě a obecněji označení předmětu učení podmětem „(to), co jsem se naučil(a)“.

Za ekvivalentní hledané podobě vět bych mohl ještě považovat případ: „*A ve 3 třídě přibyly (...)*“ (ŠL/22), tj. větu, která je rozvinutím sdělení předchozí věty „*Ve 2 třídě jsem se naučila (...)*“. Předmět učení je pak vyjádřen několikanásobným gramatickým podmětem, který je přisouzen jako přírůstek a zároveň logická determinace ke gramatickému předmětu, který vyjadřuje logicky neurčitější a obecnější označení předmětu učení „to, co jsem se naučila“.

Co dál? Jak tedy vypadá téměř „intuitivní čtení předmětů učení“ označených v bilancích jedním slovem? A jaká je „bilance“ tohoto čtení daných bilancí?

Dalo by se říct, že prakticky bez problémů, bez váhání, tj. jednoznačně, lze jednoslovná označení předmětů učení číst jen v **jedenácti** bilancích (HB/4, HA/5, HE/6, KJ/9, LD/10, ML/12, MV/14, PO/16, SP/21, PI/17, TK/24). A co ve zbývajících případech? Co narušuje jednoznačné vyčleňování jednoslovných označení předmětů učení ve zbývajících většině 15 bilancí?

Za první je to dvojnásobné opakování. Jako v případě: když MZ/11 uvádí podruhé „*brečet*“; když SchM/20 uvádí podruhé „*kreslit*“; když ŠL/22 uvádí podruhé „*počítat*“; když ŠK/23 uvádí podruhé „*plavat*“; když VA/26 uvádí podruhé „*dějiny*“. I když asi platí, že se jedná o prosté znovuvedení položky, o nadbytečné uvedení předmětu učení vyplývající ze ztráty přehledu nad jejich množstvím, možná to není jen náhoda, že v případě ŠL/22 (*Když jsem šla k zápisu do první třídy už jsem se uměla i podepsat a počítat do deseti. Až jsem začala chodit do školy tam jsem se naučila počítat, mluvit anglicky, zdokonalovat se v českém jazyce, v matematice, přírodovědě a vlastivědě. Až jsem přestoupila do 1 třídy tam jsem se naučila psát a počítat. Ve 2 třídě jsem se naučila násobilku.*“) a v případě VA/26 („*10: SKLOŇOVÁNÍ, * DĚJINY, HRÁT LASER GAME, 11: DĚJINY, PODROBNĚ SKLOŇOVAT,*“), tj. v případech, kdy bych mohl vzhledem k syntagmatickému okolí uvažovat o svébytné platnosti, o různých předmětech učení označovaných stejným slovem, se jedná o žánr odpovědi „autobiografie“.

I když se rozhodnu pro čtení opakujících se položek výčtu jako pouhých nic nového neříkajících duplicit, lze jednoslovná označení předmětů učení jednoznačně číst jen ve **dvou** dalších bilancích (MZ/11, ŠK/23).

Za druhé je to dvojnásobná kopulace, čímž myslím kopulaci spojkou „a“, která není lexikálně „nevinná“, kterou by bylo možné číst jako zavádějící formálně vícečlennou, avšak významově celistvou lexikální jednotku, položku výčtu. Nejedná se mi tudíž o samotné použití „a“, bez něhož se obešlo jen pět žáků (HA/5, PO/16, PJ/18, SchM/20, ŠK/23).

Z těch celkem **90** případů použití „a“ (z nichž řadu bych vlastně vůbec nemusel brát v úvahu, neboť nejsou součástí výše definované podoby „vět odpovídajících na instrukci“) mi tudíž nejde ani o **3** případy jejího použití na začátku samotných vět k navázání dvou úseků textu (tzv. spojková koheze textu; vs. propojení vět v souvětí), ani o **47** případů propojení vět v souvětí či rozvitých větných členů ve větě (vs. slov). Nejedná se mi však ani o **4** případy vyznačení posledního spojení (mezi předposledním a posledním členem) vícenásobného spojení slov (tj. alespoň tři: BK/1 „*jíst, chodit lést a také sedět.*“; HE/6 - „*rozeznávat barvy, písmena a číslice.*“; ML/12 - „*jíst, pít, a běhat.*“; ŠL/22 - *zdokonalovat se v českém jazyce, v*

matematice, přírodovědě a vlastivědě.“). Za inkriminované tudíž považuji případy, kdy „a“ provádí kopulaci dvou slov; avšak opět nikoli všechny tyto případy.

Samozřejmě mi nejde o 5 případů, kdy „a“ spojuje slova, která z povahy významu věty či začlenění ve větě nemohou označovat předmět učení (HP/3 - „Už dřív jsem se učila takové základy ve školce a ve škole.“; MK/13 - „...s tím vším mi ovšem pomáhala maminka a tatínek.“, „Ve 2. a 3. třídě to byla.“, „Z televize dostáváme nové a nové informace.“; ŠL/22 - „...v dalších třídách se učivo zdokonalovalo a prohlubovalo.“).

Nejde mi však ani o následující případy: HB/4 - „jezdit sama tramvají a autobusem“; HE/6 - „mluvit trochu anglicky a německy“, „hrát na flétnu a na klavír“, „hraní na flétnu a na klavír“, „uklízet nádobí a oblečení“, „rozeznávat zlo a dobro“; HuP/7 - „chodit nejdříve na nočník (asi ve 2 letech) a poté na záchod“, „učit se přírodovědu a Vlastivědu“; JN/8 - „vím co smím a co ne“; KJ/9 - „hrát basket a florball“, „pilotovat letadlo a vrtulník“; LD/10 - „ráda bych udělala vysokou a doktorát“; MZ/11 - „hrát přehazovanou a volejbal“; MK/13 - „skládat slova a věty z písmenek“; ŘJ/19 - „hrát na kytaru a flétnu“; SP/21 - „střílet z luku a kuše“; TK/24 - „řídít motorku a auto“. Těchto 17 případů považuji za elipsy několikanásobného použití téhož determinovaného předmětu (v 16 případech slovesa, v 1 případě podstatného jména označujícího činnost - „hraní“). Byť celek sugeruje vyjádření hierarchického celku, celku obecného a zvláštního, samotná levoprávní posloupnost a akt neopakování jsou zde příznačné než pro skutečný postup **zahuštění determinace předmětů učení produkcí trsu**, a nikoli pro konstrukci komplexního syntagmatického členu. Při determinaci předmětu (který je činností) předměty, příslovečnými určeními či přívlasky je daný předmět sice vyčleněn jako „rodový“ předmět, zároveň však zůstává začleněn v souřadném spojení jednotek, vzniklých jeho znásobením. Pro vyčleňování jednotlivých předmětů učení tedy **elipsy determinovaného „rodového“ předmětu** považuji za stejně platné, jako v 1 případě provedený neeliptický trs daného druhu: MV/14 - „stavit sněhuláka a stavít bunkr“. (K elipsám determinovaného „rodového“ předmětu bych pak měl počítat i již výše zmíněné dva případy „vyznačení posledního spojení“: HE/6 - „rozeznávat barvy, písmena a číslice.“ a ŠL/22 - „zdokonalovat se v českém jazyce, v matematice, přírodovědě a vlastivědě“.)

A nejde mi potom ani o následující 3 -dalo by se říci- komplementární případy: HB/4 - „zapnout a vypnout rádio“; PI/17 - „odemykat a zamykat byt“; TrK/25 - „otevírat a zavírat oči“ -které považuji za případy **elipsy determinujícího „rodového“ předmětu**. Teoreticky se to jeví jako protimluv, pokud si nepřipustím, že to, co konkretizuje, může zároveň zobecňovat, že mohou existovat myšlenkové struktury, ve kterých abstrakce a konkretizace skutečně nesplyvá se zobecněním a ozvláštňením. Tj. jako teoreticky nerozpornou mohu danou kvalifikaci považovat potud, pokud si připustím, že v daných strukturách nejde jen o protiklad mezi gramatickou formou a skutečným postupem zahuštění determinace předmětů učení, který by byl obdobný v předjímavém použití pravolevé posloupnosti a aktu vynechání ke 2 případům determinace předmětu přívlasky: HP/3 - „tvrdé a měkké souhlásky“; HuP/7 - „děli nejprve jedno a poté dvojciferným číslem“. (U HuP/7 by se v plně neeliptické podobě jednalo o další případ několikanásobného použití téhož determinovaného předmětu - „děli nejprve jedno(ciferným číslem) a poté (dělit) dvojciferným číslem“.) Tím 1 případem „neeliptického provedení trsu daného druhu“ by pak mohl být případ HE/6 - „psát je a vyprávět“ - kde akuzativ zájmena „ony“ označuje v předchozím textu uvedené „pohádky“, jejichž eliptickou přítomnost musím předpokládat i za slovem „vyprávět“ (je to však elipsa jiného druhu, než je výše analyzovaná elipsa „rodového“ determinujícího předmětu.

Tedy to, o co mi jde, uvažují-li o dvojnásobné kopulaci spojkou „a“ v případě čtení jednoslovných označení předmětů učení, je následujících 7 případů: JN/8 a MK/13 - „číst a psát“; ML/12 - „plavat a psát“; OP/15 „kousání a škrábání“; ŠL/22 - „psát a počítat“; VA/26 „DĚLENÍ A NÁSOBENÍ“, „SČÍTÁNÍ A ODCÍTÁNÍ“. Jde mi tudíž o případy, kdy

spojka „a“ provádí uvnitř výčtu, uvnitř několikanásobného gramatického předmětu ve větách odpovídajících na instrukci, takové spojení dvou jednoslovných vyjádření jeho členů, které není čistě formální (jako v případě ML/12; ML/12 tedy definovanému kritériu vlastně neodpovídá, je zde však cenný pro srovnání), které „slučuje“ **členy, které nejsou jen kompatibilní na principu kohyponymie v širokém slova smyslu, nýbrž jsou podezřelé či podezíratelné ze skutečného sloučení, z vytvoření dvojčlenné lexikální jednotky mající za označované jeden předmět učení.**

Na druhé straně, chápané jako „dvojčlenné lexikální jednotky“ jsou dané případy zase podezřelé v opačném smyslu. Tak, jako „maminka a tatínek“ má v „rodiče“ nejen synonymum, ale též alternativu, a tudíž má jinou jazykovou hodnotu, formálně fixuje označované jako spojení sobě rovných členů (vs. splynutí), má i „číst a psát“ synonymum/alternativu v „gramotnosti“. A zde není řešením ani argument to, že pro žáky v 5. třídě je asi reálně termín „gramotnost“ stejně nedostupný, jako pro mne termín k jednoslovnému pojmenování „kousání a škrábání“, „psát a počítat“, „dělení a násobení“ či „sčítání a odčítání“. Ne/dostupnost jednoslovné alternativy neruší strukturální kvality kopulací vzniklé lexikální jednotky.

Na tomto místě si mohu ještě poznamenat, že obdobně dvojznačný je tento typ kopulace vlastně též v již zmíněných případech víceslovných označení předmětů učení, v případech elipsy determinovaného „rodového“ předmětu či „rodového“ předmětu determinujícího. Vždyť např. u: HE/6 - „*rozeznávat zlo a dobro*“; JN/8 - „*vím so smím a co ne*“ - a také - HB/4 „*zapnout a vypnout rádio*“; PI/17 „*odemykat a zamykat byt*“; TrK/25 - „*otevírat a zavírat oči*“ - kdy jde dokonce o antonyma, nebude jednoznačně jasné, zda tyto výrazy považovat za víceslovné označení jednoho či dvou předmětů učení, zda platí širší či užší kohyponymie, a tudíž zda platí předpoklad eliptičnosti daných výrazů.

Poznamenat si rovněž mohu, že by mne neměla překvapit ani dvojznačná kopulace provedená spojkou „i“.

I když se tedy rozhodnu číst tyto dvojznačné kopulace jako dvě samostatné položky výčtu, lze jednoslovná označení předmětů učení jednoznačně číst jen v dalších **dvou** bilancích (ŠL/22, VA/26).

Za třetí je to dvojznačná interpunkce, čárka. Mám na mysli případy, kdy žáci ve vícenásobném spojení při zahušťování determinace předmětů učení produkcí trsů nerespektovali pravidlo o použití spojky k jednoznačnějšímu označení několikanásobných syntagmatických členů.

Při **determinaci „rodového“ předmětu** (který je činností) píší: BM/2 - „*chodit, jezdit na kole, na skateboardu, na bruslích, jíst.*“; „*stavit, učit se přírodov., vlastivědu, šplhat*“; HuP/7 - „*psát písemky, učit se přírodovědu a Vlastivědu, angličtinu, němčinu, vyjmenovaná slova, dělit.*“; OP/15 - „*různé zajímavosti, hrát šachy, piškvorky, (ovšem.*“; ŘJ/19 - „*pěstovat rostliny, dorozumět se anglicky, německy, rýsovat*“; SchM/20 - „*číst, hrát basket, hokej i fotbal, vybijenou, volejbal, střílet*“, „*jezdit autem, pořádně umět češtinu, matematiku, vlastivědu, přírodopis, poslouchat*“. Dvojznačnost se zde týká jak nejednoznačnosti samotné existence daného typu trsu, tak jeho hranice, zakončení. Jen v případě „*na skateboardu, na bruslích*“ se inkriminované položky několikanásobných členů jaksi přičítají samostatné platnosti předmětu učení. Obecnější předměty učení „*učit se*“ by zas mohly být determinovány i slovesy/činnostmi „*šplhat*“ či „*dělit*“.

Rozhodnu-li se však, že na základě poslušnosti, významové blízkosti, smysluplnosti syntagmatizace a ne/podobnosti slovních druhů skutečně budu číst inkriminované položky jako daný typ **trsů**, tj. jako **elipsy determinovaného „rodového“ předmětu**, které by v neeliptické podobě vypadaly, jako když ŘJ/19 píše „*hrát hokej, hrát fotbal*“, mohu jednoslovná označení předmětů učení číst jednoznačně ve **čtyřech** dalších bilancích (BM/2, HuP/7, JN/8, ŘJ/19). A

to též proto, že za zvláštní případ, přesto však nejsnáze čitelný jako spadající do dané kategorie trsů -a tím pak i potvrzující teorii elipsy- považují: JN/8 „*Zdobit (vánoční strom. výzdobu)*“. Jistě by bylo „lepší“, kdyby po slově „strom“ byla čárka a nikoli tečka, kdyby místo „výzdoby“, která má běžně spíše platnost hyperonyma k „vánočnímu stromu“, bylo jednoznačné kohyponymum, nebo kdyby místo „výzdobu“ bylo k „vánočnímu stromu“ syntagmatické „výzdobou“. Přesto mi připadne čtení daného výrazu jako obdoby matematického násobení výrazu v závorce, čtení „zdobit“ jako vytčeného před závorku, ve které jsou souřadně uvedené „zdobit“ determinující předměty, jako nejautentičtější a tudíž nejsnazší.

Při **determinaci předmětů** (které jsou činnostmi) „**rodovým**“ **předmětem** píší: PJ/18 - „*bruslit, házet, chytat míč, kreslit*“; SchM/20 - „*lyžovat, házet, chytat míč, prát se*“. Na základě stejných kritérií jako v předešlém případě (kromě „ne/podobnosti slovních druhů“) se tudíž mohou rozhodnout čist inkriminované položky jako **elipsy determinujícího „rodového“ předmětu**. Jednoslovná označení předmětů učení pak mohou být jednoznačně v další **jedné** bilanci (SchM/20).

Někteří žáci použili předcházejícímu podobný trs, avšak k **determinaci předmětů „rodovým“ příslovečným určením**: MK/13 - „*2) Profesionálně zpívat, recitovat.*“; PJ/18 - „*umět hodně jazyků, dobře vařit, péct*“. Tyto případy bych tedy mohl čist jako **elipsy determinujícího „rodového“ příslovečného určení** a jednoslovná označení předmětů učení čist jednoznačně ve **dvou** dalších bilancích (MK/13, PJ/18). (To, že používám stejná kritéria jako v předešlém případě ovšem nezaručuje, že v rozhodování nezbyvá určitá míra arbitrárnosti, jak lze dokumentovat příkladem případu, kdy PJ/18 píše „*trochu anglicky, trochu německy, česky*“ a kdy považují první a druhou položku za neeliptické provedení daného trsu, zatímco třetí -pro pocit významového rozdílu- za samostatné označení předmětu učení.)

Za čtvrté je to **dvojznačná hierarchizace**, komplexní spojení větného členu. Mám na mysli především případy, kdy žáci píší: BK/1 - „*hrát různé hry, třeba pexeso*“; HP/3 - „*spousta sportů tenis, fotbal, golf, bruslení, plavání*“; OP/15 - „*hrát např. fotbal, florbal, Hokej, vybíjenou, zkratka různé hry i různé hudební činnosti (flétna, i teorie)*“. Pak ale vlastně též: BM/2 - „*dva jazyky - NJ + Aj*“; OP/15 - „*různé hudební činnosti (flétna, i teorie)*“; HE/6 - „*starat o zvířátka = želvu, psa, kočku...*“ HE/6 - „*uklízet nádobí a oblečení ⇒ šaty, boty, rukavice, čepice...*“. A nejspíš i: TrK/25 - „*různé uzle, kreslit na látku, sít z kůže, šplhat na laně, přelízat vyšší zdi, ručkovat na laně, morseovku, a jiné táborové věci*“. Ať už se jednotlivá slova v daných výrazech označovanou reálií a pádem více či méně úspěšně nabízejí jako samostatná jednoslovná označení předmětů učení; ať už je či není tato možnost negována možností zapojení do syntagmatické vazby s determinovaným slovesem; a ať už jsou grafickou formou vyznačeny souřadně/podřadné vazby mezi jednotlivými členy více či méně zřetelně - vždy je v daných výrazech možné čist zvláštní typ syntagmatické vazby. Bez ohledu na to, zda pravolevá posloupnost sugeruje obdobu determinace „rodového“ předmětu -výčtem, nebo obdobu determinace „rodovým“ předmětem -shrnutím, jsou výrazy čitelné jako **komplexní větný člen**, v němž jedna složka (většinou několikanásobná a pojmově podřazená) označuje „tutéž skutečnost“, co složka druhá (významově obecnější, pojmově nadřazená) -**skutečný rod**. Avšak právě jen čitelné, neboť, obdobně jako v případě dvojznačné kopulace, spojení jednotlivých položek s jejich společným označením sice vede ke splynutí v jednu jednotku, toto splynutí je však negováno (výčty) nebo nezavršeno (shrnutím vs. uvedení samotného

obecnějšího termínu).¹² Za podstatné pro uvedené případy považuji tedy především pojmovou pod-/nad-řazenost, kterou bych uznával i v případě „*dva jazyky -NJ + Aj*“, a dokonce i v případě „*cizí jazyk (nejprve anglicky)*“, který hraničí s podobou komplexního členu, kterou by bylo možné považovat spíše za *ztotožnění* či *opravu*.¹³ (Žákyni však skutečně v její bilanci později, *ve škole*, přibude k anglickému druhý *cizí jazyk*, německý.) O hypero-hyponymické spojení se pak také opírám při dané -sporné- kvalifikaci případu „*různé uzle, kreslit na látku, šít z kůže, šplhat na laně, přelízat vyšší zdi, ručkovat na laně, morseovku, a jiné táborové věci*“, ve kterém je shrnutí „*táborové věci*“ zároveň použito k označení neúplnosti předcházejícího souboru.

Co z toho vyvozují pro čtení předmětů učení? Především to, že v těchto výrazech **mohu hledat jednoslovná označení předmětů učení, avšak jen relativně samostatná**, neboť hyponyma v těchto výrazech považuji za zvláštní způsob syntagmatické determinace hyperonym a hyperonyma za zvláštní způsob determinace hyponym. Zvláštnost této determinace tedy spatřuji v tom, že se sice predikuje, nevypovídá se však o předmětu, ale předměty, přesněji uspořádáním předmětů, přesněji syntagmatická výpověď o předmětu je ztvárněna syntaktickým vyjádřením trsu, a to trsu plně rozvitého tím, že terminologicky završeného tím, že trs jako „*předmět předmětů*“ je pojmenován (na rozdíl od pouhého několikanásobného použití „*rodového*“ předmětu v pouze souřadném spojení). Z tohoto vztahu zároveň vyvozují i rozhodnutí **čist zobecňující výrazy jako sice relativně, přesto rovněž samostatná označení předmětů**; tj. nepovažovat je za nic nového neříkající duplicity. Při zapojení komplexního syntagmatu do dalších syntagmatických spojení pak čtu podvojnou platnost jednotlivých jeho členů (jako vzájemně se determinujících v hypero-hyponymickém spojení a jako násobných, opakujících se) tak, že je rovněž považují za vytvářející sice relativně, přesto však samostatná víceslovná označení předmětů učení. (V rejstříku toto čtení zapisují v podobě tzv. vnořených položek.)

Ať už přijmu ve věci čtení komplexních členů to či ono rozhodnutí, mohu jednoznačně čist jednoslovná označení předmětů učení i v právě citovaných, zbývajících **čtyřech** bilancích (BK/1, HP/3, OP/15, TrK/25).

Když jsem si alespoň trochu ozřejmil svou intuici při čtení předmětů učení označených v bilancích jedním slovem, když jsem si alespoň trochu ozřejmil intuitivní řešení problematičnosti vyčleňování předmětů učení v případech **syntagmaticky nejednoznačné artikulace, nejednoznačného vyčlenění jednotky z kombinace a v kombinaci s okolními jednotkami, která/které je zároveň paradigmatickou nejednoznačností**, když jsem se tedy trochu zorientoval v odlišování jednoslovných označení předmětů učení od popsaných druhů více či méně **homogenních/heterogenních trsů** -jaká je potom „*bilance*“ tohoto čtení bilancí od 26 žáků z dané 5. třídy?

2.1.2. „Bilance“ čtení jednoslovných označení předmětů učení

Přečtu-li všech 26 bilancí výše popsaným způsobem, jsem schopen sestavit následující Rejstřík č.1.

¹² Také podle mnou používané *Průruční mluvnice* se dozvídám, že: „*V některých mluvnicích se druhá složka komplexních větných členů (zvl. je-li jí substantivum) chápe jako zvláštní větný člen - přístavek (apozice).*“ - c.d., s.519.

¹³ Viz c.d. s.521-522.

Rejstřík č.1¹⁴

—A—

ABECEDA, 26

abecedu, 19

Angličtinu, 14

—B—

baletit, 18

běhat, 11; 12; 14; 17; 18; 19; 20; 21; 23

bobovat, 11; 19; 24

brečet, 11; 18; 25

bruslit, 4; 5; 6; 7; 14; 17; 18; 19; 20; 21; 24

—C—

cestovat, 2

cvičit, 2; 6; 7; 11; 18; 20; 25

—Č—

česky, 18

/činnosti/ různé hudební, 15

flétna, 15

teorie, 15

číst, 1; 2; 4; 5; 7; 8; 9; 11; 13; 14; 15; 16;

17; 18; 19; 20; 24; 26

—D—

DĚJINY, 26

DĚLENÍ, 26

dělit, 4

dýchat, 20

—F—

florball, 24

—G—

gumovat, 4

—H—

hádat, 23

hockey, 24

hodiny, 6; 23

hospodařit, 6

—CH—

chápat, 2; 8

chodit, 2; 4; 5; 6; 7; 9; 11; 13; 14; 16; 17;

18; 19; 20; 21; 23; 26

—J—

jít, 2; 4; 5; 6; 7; 9; 11; 12; 14; 18; 20; 21;

26

—K—

karate, 11

komunikovat, 2

kopat, 24

kousání, 15

kousat, 11; 19; 23

KOUZLIT, 26

kreslit, 2; 6; 9; 14; 18; 19; 20; 21; 24; 25;

26

—L—

lámat, 2

lepit, 7

ležet, 6

lézt, 7; 26

lhát, 7; 9; 11

luxovat, 5; 7; 11; 19; 23; 24

lyžovat, 2; 4; 5; 6; 7; 9; 14; 16; 17; 18; 19;

20; 21; 23; 24

—M—

malovat, 4; 5; 7; 11; 16; 23; 24

mejlovat, 16

mluvit, 4; 5; 6; 9; 11; 14; 16; 17; 18; 20;

21; 23; 26

modelovat, 18

myslet, 6; 11; 14; 20; 23

—N—

nadávat, 23; 24

nakupovat, 5; 21; 23; 24

NÁSOBENÍ, 26

násobilka, 13

násobilku, 1; 7; 12; 22

násobit, 4; 14

—O—

oblékat, 21

ODČÍTÁNÍ, 26

odmlouvat, 9

odpočívát, 11

ohýbat, 2

—P—

péct, 5

pít, 12

¹⁴ Čísla označují použití položky v bilanci uvedeného čísla. **Tučná kurzíva** označuje použití položky pro „budoucnost“. Obyčejný styl písma označuje mé doplnění položky. Závorka lomítka „/.../“ označuje část výrazu, které v originále předcházela část v rejstříku následující.

pít, 2; 4; 5; 6; 7; 11; 14; 20; 21; 26
plavání, 15
plavat, 2; 4; 5; 11; 14; 16; 17; 18; 20; 21;
 23; 24; 26
plovat, 9
počítat, 1; 2; 4; 6; 7; 8; 9; 11; 14; 15; 16;
 17; 18; 19; 21; 22; 23; 24; 26
podvádět, 24
poslouchat, 2; 6; 8; 19; **20**
pracovat, 2; **20**
prát, 24
pravopis, 12
přemýšlet, 5; 24
Př(írodověda), 22
psát, 1; 2; 4; 6; 7; 8; 9; 11; 13; 14; 15; 16;
 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 26
 —R—
radit, 2; 19
RODY, 26
rozkazovat, 24
rozumět, 6
rýsovat, 19; 20; 23
 —Ř—
řvát, 2
 —S—
sáňkovat, 6; 9; 24
SCÍTÁNÍ, 26
sebeobranu, **16**
sedět, 4; 6; 9; 10; 17; 18; 20
skákat, 18
slabikovat, 25
smrkat, 18; 20; 23; 24
spát, 5; 6; 11; 14; 20; 24; 25
sportovat, 2; 7; 19
/sportů/ spousta, 3
 bruslení, 3
 fotbal, 3
 golf, 3
 plavání, 3
 tenis, 3

stavit, 2
stojku, **20**; **23**
stříhat, 7
 —Š—
šifrovat, 16
šít, 5; 11; **20**; 23
škrábání, 15
škrábat, 24
šplhat, 2
 —T—
tancovat, 11; 18; **20**; 24
tančit, **17**
tenis, **11**
 —U—
učesat, 23
uklízet, 17; 19; 21
utrácet, 16
uvažovat, 18
uzlovat, 16
 —V—
vařit, 5; **14**; **17**
/věci/ jiné táborové, 25
 morseovku, 25
veslovat, **16**
veterinu, 4
VL(astivěda), 22
vnímat, 6; 8; 19
vybarvovat, 20
vydělávat, 6
vymýšlet, 2
vyrábět, 2; 24
vyšívat, 17; 23; 24
 —Z—
zlobit, 9; 14; 18; 20; 23; 24
zlomky, 4; 7; 23
zpívat, 6; 7; 11; 14; 18; 21; 23; 25
 —Ž—
žehlit, 7; 11; **14**; 23; 24

V tomto rejstříku mohu vyčlenit pro „minulost“ celkem 361 **označení** a 106 **označujících** (považuji-li za ekvivalenty - „*ABECEDA//abecedu*“; „*násobilka//násobilku*“; „*pít//pít*“; „*plavat//plovat*“; „*tancovat//tančit*“).¹⁵ Pro „budoucnost“ pak 22 označení a 18 označujících (které jsou v sedmi případech používány i pro „minulost“). V průměru na jednoho žáka je to tedy pro „minulost“ 13,9 označení a 4,1 označujících; pro „budoucnost“ 0,85

¹⁵ Příklad „*Umnět se naučit vše*.“ (JN/8) zatím považuji za svého druhu vyhnutí se odpovědi.

označení a 0,7 označujících. Počty se u jednotlivých žáků pohybovaly pro „minulost“ od 1 do 28 (1 a 28 vždy jen u jednoho žáka), pro „budoucnost“ od 0 do 6 (0 u 16 žáků). **Z celkového počtu 3452 slov** (počítáno včetně číslic a spojek) **tak ale žáci 383 označeními využili jen 11,1%; tj. individuálně od 0,45% do 33,8%.**

Problematika vyčleňování předmětů učení se tak zdaleka nevyčerpává v artikulaci v jednoslovném pojmenování těchto předmětů **slovesem, podstatným jménem či příslovcem**¹⁶ (pro soubor žáků v poměru 87 : 29 : 1, tj. 74,4% : 24,8% : 0,8% pro 117 označujících a v poměru 341 : 41 : 1, tj. 89% : 10,7% : 0,3% pro 383 označení) a v řešení případných syntagmatických a paradigmatických nejednoznačností artikulace daných jednotek. Nízký podíl jednoslovných označení na celkovém počtu slov jakoby naznačoval z jiného úhlu to, co naznačoval již při řešení nejednoznačností artikulace jednoslovných označení vůči víceslovným fakt, že žáci nepoužívali víceslovná označení jen k **determinaci předmětu učení ve smyslu přesnosti** v dimenzi obecné vs. zvláštní, ale též **ve smyslu produkce** v dimenzi extenzivní vs. intenzivní. Zda víceslovná označení jsou řešením problému produkce, zda jsou skutečně účinnější, zda jsou „jen“ řešením problému produkce, tj. zda naopak nejsou samy cestou k dalším problémům ať už s popsány či dalšími nejednoznačnostmi artikulace je třeba zjistit jejich čtením. (Např. již jsem narazil na to, že dvojznačná kopulace, a vlastně i interpunkce a hierarchizace vystoupí jako problém ve víceslovných jednotkách.)

2.2. VÍCESLOVNÁ OZNAČENÍ PŘEDMĚTŮ UČENÍ

2.2.1. Čtení víceslovných označení předmětů učení

Jak číst víceslovná označení předmětů učení a co v jejich případě narušuje jednoznačné vyčleňování označení předmětů učení?

Především mohu k danému čtení přistoupit na základě již provedeného definování „vět odpovídajících na instrukci“. Dále bych mohl podniknout pokus o systematické čtení podle jednotlivých gramatických kategorií používaných při „zahušťování determinace předmětů učení produkcí trsů“, které jsem rozlišoval při čtení označení jednoslovných. Mohu si tedy jako první předmět zájmu vytknout víceslovná označení rozvíjející, **determinující předmět/slovesa**.

Dle tradičního vyčleňování podstatných jmen jako prvních při členění slovních druhů by asi bylo systematictější nezačínat až předměty/slovesy. Předpokládám však, že tak, jako u jednoslovných označení byla většinou použita slovesa, bude sloveso použito jako rozvíjený základ i ve většině víceslovných označení. A dále doufám, že po přečtení této většiny hned zpočátku, bude pro mne při čtení dalších kategorií materiál přehlednější.

Na jaké nejednoznačnosti tedy narazím?

¹⁶ Ke sporné představě ztvárnění předmětu příslovcem přistupuji na základě analogie s uznávaným ztvárněním předmětu přídavným jménem. Používaná *Průruční mluvnice* totiž v tomto bodě uvádí: „*Tato funkce adjektiv a zájmen je založena na vypuštění předmětového substantiva z důvodů stylistických* (Dobré svíčky tam nechal, **špatné** vyměnil; Neber si toto pero, vezmi si raději **Petrovo**) *nebo z důvodů jazykové ekonomie: Toho **tvého** nikdo nepřesvědčí; **Chytrému** napověz, **hloupého** trkni; “.* V případě mých žáků bych tudíž mohl uvažovat o „vypuštění předmětových sloves“ typu „umět“ apod.

2.2.1.1. Determinace předmětu/slovesa

Za prvé je to **dvojznačná reflexivita se/si**. Vyčleněním všech případů použití samotného slovesa ve funkci předmětu se zvratným zájmenem se/si získám následující Rejstřík č.2. (Tj. celkem 29 označujících pro „minulost“ a 1 pro „budoucnost“ a 58 případů, resp. 1 případ označení.)

Rejstřík č.2¹⁷

—B—	<i>oblékat se</i> , 2; 4; 9; 11; 14; 17; 18; 19; 20; 23; 24
<i>bát se</i> , 11	
<i>bránit se</i> , 19	<i>obouvat se</i> , 18; 20
—Č—	<i>odemykat si</i> , 20
<i>česat se</i> , 4; 5; 11; 17; 18	<i>orientovat se</i> , 16
—D—	—P—
<i>dívat se</i> , 20	<i>plazit se</i> , 2
—H—	<i>podepisovat se</i> , 20
<i>hádat se</i> , 11; 16; 24	<i>postavit se</i> , 7
<i>hrát si</i> , 4; 11; 14; 18; 20; 24	<i>prát se</i> , 9; 20
—K—	<i>představovat si</i> , 24
<i>koulovat se</i> , 16	—S—
<i>koupat se</i> , 18; 20	<i>smát se</i> , 11; 24; 25
—M—	<i>soustředit se</i> , 19
<i>mračit se</i> , 24	<i>strojit se</i> , 16
<i>mýt se</i> , 2	—U—
—N—	<i>učesat se</i> , 24
<i>neučit se</i> , 24	<i>učit se</i> , 11; 18; 21; 23
<i>nudit se</i> , 24	<i>umývat se</i> , 4
—O—	<i>urážet se</i> , 24
<i>obléci se</i> , 7	—Z—
	<i>zlobit se</i> , 11

¹⁷ **Tučný** styl písma u slov označuje položky, které žáci použili již u jednoslovných označení předmětů učení, tj. bez zvratného „se“.

Avšak v případě „bát se“, „dívat se“, „smát se“ jde o slovesa pouze zvrtná (reflexiva tantum). V případě „hádat se“, „koulovat se“, „prát se“ se rovněž jedná o slovníkem uznané podoby slovesa, která navíc odkazují spíše na reciprocitu více aktérů, než na reflexivitu samotného subjektu. A v případě „hrát si“, „mračit se“, „nudít se“, „plazit se“, „urážet se“, „zlobit se“ (a možná i „koupat se“, „představovat si“) bych rovněž více či méně neváhal s tvrzením, že „se/si“ není zaměnitelné za „sebe/sobě“, a tudíž nebylo použito jako plně platný předmět, ale spíše jen jako tzv. „nesamostatný morfém (popř. slovotvorný formant) formálně dvoučlenné lexikální jednotky“.¹⁸

Mohl bych tudíž i uvažovat nad oprávněností přeřazení alespoň některých položek do kategorie jednoslovných označení předmětů učení. Avšak kterých? Jen reflexiv tantum? Nebo odhadem pravděpodobnosti zamýšleného významu („spíše žáci nechtěli říci, že sobě hrají nějakou písničku či divadlo“ x „mračiti sebe použili vlastně jen jako zobecnělé a metaforické mračiti čelo“ a „spíše psali o tom, jak koupou sebe ve vaně za účelem očisty, než jak si užívají u vody“)? A i když „se/si“ neplní -ve vyčleněných 14 případech z 30 označujících, resp. 25 z 59 označení- funkci tzv. syntaktické reflexivizace, **plně platné předmětné reflexivizace činnosti** subjektu vůči jemu samému, neobsahuje i „oslabená zvrtnost“ vždy nějakou intenzifikaci účasti subjektu na jeho činnosti, nějaké zasažení touto činností, které je však zřetelně odlišitelné od rodu trpného, na jedné straně, a plné tranzitivity, na straně druhé?

Jak potom vypadá čtení zbývajících případů determinace předmětu/slovesa předmětem a/nebo příslovečným určením, a to bez ohledu na to, zda se jedná o sloveso ne/reflexivizované (ne/syntakticky)?

Pokračovat mohou případy, kdy je předmět/sloveso determinováno, nebo dále determinováno, **jedním slovem**, a to **předmětem**. Mohu pak nejdříve číst **spojení se substantivem, a to v akusativu** (tj. tzv. přímým předmětem), **a to v akusativu bezpředložkovém**. Přitom mohu celkem bez problémů s ne/jednoznačností číst i následující případy:

- Když HE/6 píše „*Se skládáním pohádek jsem se naučila i psát je a vyprávět.*“, rozumím tomu tak, že osobní zájmeno „ony“ v akusativu (*je*), které je podruhé vynecháno, zde jen označuje substantivum „pohádky“. Zároveň sice narazím na **dvojznačné opakování** položky „*vyprávět pohádky*“, tyto případy jsem se však již rozhodl číst jako „nic nového neříkající duplicitu“;

- Když žáci píší: „*uklízet nádoby a oblečení*⇒ *šaty, boty, rukavice, čepice ...*“ (HE/6), „*rozeznávat barvy, písmena a číslice.*“ (HE/6), „*rozeznávat zlo a dobro*“ (HE/6), „*učit se přírodovědu a Vlastivědu*“ (HuP/7), „*hrát basket a florbal*“ (KJ/9), „*pilotovat letadlo a vrtulník*“ (KJ/9), „*hrát přehazovanou a volejbal*“ (MZ/11), „*řídít motorku a auto*“ (TK/24) - sice narazím na **dvojznačnou kopulaci** spojkou „a“, tyto případy jsem se však již rozhodl číst jako **elipsy determinovaného „rodového“ předmětu**, tj. jako dva samostatné předměty učení. A obdobně jsem se rozhodl pro případy **dvojznačné interpunkce**, tj. pro případy, když žáci píší: „*učit se přírodov., vlastivědu*“ (BM/2), „*rozeznávat barvy, písmena a číslice*“ (HE/6), „*učit se přírodovědu a Vlastivědu, angličtinu, němčinu, vyjmenovaná slova*“ (HuP/7), „*Zdobit (vánoční strom. výzdobu)*“ (JN/8), „*hrát šachy, piškvorky*“ (OP/15), „*hrát basket, hokej i fotbal, vybíjenou, volejbal*“ (SchM/20);

- Když žáci píší: „*zapnout a vypnout rádio*“ (HB/4), „*odemykat a zamykat byt*“ (PI/17), „*umývat, utírat i uklízet nádoby*“ (HE/6), „*házet, chytat míč*“ (PJ/18, SchM/20), „*otevírat a*

¹⁸ C.d., s.69.

zavírat oči“ (TrK/25) -přistupuji k **dvojznačné kopulaci** a k **dvojznačné interpunkci** dle kvalifikace daných výrazů jako případů **elipsy determinujícího „rodového“ předmětu**, a tudíž obdobně jako u předchozí odrážky čtu substantivy v akusativu provedené determinace předmětů/sloves jako dva či tři samostatné předměty učení.

- Když však žáci píší: „hrát různé hry, třeba pexeso“ (BK/1), „hrát např. fotbal, florbal, Hokej, vybíjenou, zkrátka různé hry“ (OP/15), ale též - „uklízet nádoby a oblečení⇒ šaty, boty, rukavice, čepice ...“ (HE/6), považuji to za případy, kdy čtu jednoslovné, substantivem v akusativu provedené determinace předmětu/slovesa jako „rodového“ tak, jako u předminulé odrážky, neboť jsem se rozhodl považovat **dvojznačné hierarchizace**, komplexní větný člen, za označení sice relativně, přece jen však samostatných předmětů učení. (Avšak „hrát různé hry“ (BK/1, OP/15) budu započítávat až přičtení případů, ve kterých je substantivum dále determinované.)

- A když KJ/9 píše „hrát ping pong“, narážím zde sice na **dvojznačnou skladbu slov**, avšak tu zde považuji pro artikulaci předmětů učení za irelevantní, za pouze formální, neboť tento výraz považuji jen za vůči MZ/11 „hrát pingpong“ opačnou odchylku od spisovného „ping-pong“¹⁹; nikoli tedy za výraz, u kterého bych měl sklon podezírat autora z toho, že myslel a elipticky zapsal dva předměty učení - „hrát ping, hrát pong“.

Vyhledávám-li pak **vazby akusativu předložkové**, mohu číst následující případy: „dívat se na televizi“ (HB/4, HuP/7, MZ/11), „hrát na flétnu“ (HuP/7, MZ/11), „hrát na flétnu a na klavír“ (HE/6), „hrát na hoboje“ (ŠK/23), „hrát na klavír“ (HA/5), „hrát na kytaru“ (MZ/11), „hrát na kytaru a flétnu“ (ŘJ/19), „hrát na piáno“ (MZ/11), „hrát na trubku“ (SchM/20), „chodit na houby“ (SchM/20), „chodit na nočník“ (ŠK/23, VA/26), „chodit na záchod“ (BM/2, HA/5, MZ/11), „chodit pro pivo“ (SchM/20), „koukat se na televizi“ (MV/14, ŘJ/19, TK/24), „kreslit na látku“ (TrK/25), „skákat přes kozu“ (HB/4), „starat se o morče“ (TK/24), „starat o zvířátka = želvu, psa, kočku...“ (HE/6).

Bez problémů s ne/jednoznačností čtu -díky již přijatému pravidlu- dva případy **dvojznačné kopulace** spojkou „a“ a jeden případ **dvojznačné hierarchizace**.

Podle citované *Příruční mluvnice* bych případy „dívat/koukat se na...“ a „starat se o...“ mohl považovat za předměty (s.432). Případy „hrát na..“ bych však měl považovat za příslovečná určení nástroje (s.460), „chodit na/pro..“ za příslovečná určení účelu (s.485), případně s „kreslit na..“ za příslovečná určení místa (s.441), podobně jako „skákat přes..“ (s.442-443). Myslím však, že obdobně, jako by šlo aplikovat na případy příslovečných určení předmětnou kvalifikaci - „(c) objekt, který je dějem zasahován..“ či „(d) objekt, na který je děj zaměřen..“²⁰ mohl bych tvrdit, že *televize* je místem a *morče* nebo *zvířátka* důvodem slovesy vyjádřených dějů a že se mohou kvalifikovat na příslovečná určení, byť jsem je již považoval za předměty. Ač v této úvaze není nic originálního,²¹ přesto či spíše právě proto je cenná, neboť z ní zřejmě vyplývá další nejednoznačnost **-dvojznačný objekt**.

Jak je tomu -dále- u spojení se substantivy v genitivu a dativu, v pádech plnicích především funkci objektu (syntaktickou), a v lokálu a instrumentálu, jejichž funkce má být především adverbialní (sémantická)?²²

¹⁹ *Slovník spisovného jazyka českého. IV P - Q*. Praha, Academia 1989, s.106.

²⁰ *Příruční mluvnice češtiny*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1997, s.426.

²¹ *Někdy vznikají rozpaky, jde-li o předmět či o příslovečné určení. Na př.:* trásti stromem, utéci od koho, dívat se na koho, pátrati po čem, ohlížeti se za kým// psáti pérem, jíti do školy, ke škole, za školu, státi ve dveřích, pod stromem.“ -Trávníček F.: *Mluvnice spisovné češtiny II*. Praha, Melantrich 1949, s.168.

²² „*Ostatní pády* (kromě vokativu -poznámka M.K.) realizují substantivum v jeho funkcích ve větě. Všechny pády mohou být **bezpředložkové** nebo **předložkové**, kromě lokálu, který je pouze předložkový. Některé pádové

Vyhledávám-li **vazby genitivu** -zde i u následujících třech vazeb bez ohledu na předložkovost- mohou číst následující případy: „chodit do školy“ (HA/5), „kreslit podle předlohy“ (HuP/7), „stavět z lega“ (KJ/9), „střílet z luku a kuše“ (SP/21), „střílet z pušky i pistole“ (SchM/20), „šít z kůže“ (TrK/25),

Vyhledávám-li **vazby dativu**, nenajdu žádný případ.

Vyhledávám-li **vazby lokálu**, mohou číst následující případy: „hrát na počítači“ (BM/2, MZ/11, MV/14, SP/21, VA/26), „hrát si na pískovišti“ (MV/14), „jezdit na kole“ (HB/4, HE/6, KJ/9, PI/17, PJ/18, SP/21, VA/26), „jezdit na kole, na skatebordu, na bruslích“ (BM/2), „jezdit na koni“ (PJ/18, TK/24), „jezdit na snowbordu“ (MZ/11, ŘJ/19), „jezdit (na tříkolce)“ (LD/10), „pracovat na počítači“ (HE/6), „programovat na počítači“ (VA/26), „ručkovat na laně“ (TrK/25), „serfovat na internetu“ (PO/16), „šplhat na laně“ (TrK/25), „šplhat po provaze“ (ŠK/23), „zdokonalovat se (...), v matematice, přírodovědě a vlastivědě“ (ŠL/22),

Vyhledávám-li **vazby instrumentálu**, mohou číst následující případy: „být lékařkou“ (HuP/7), „hrát se gameboye“ (TK/24), „hrát si s míčem“ (HuP/7), „hýbat ušima“ (TK/24), „jezdit autem“ (SchM/20), „jíst přiborem“ (BM/2), „komunikovat s dětmi“ (JN/8), „mluvit se zvířaty“ (HB/4), „počítat s procenty“ (ŘJ/19), „pracovat s INTERNETEM“ (BM/2), „pracovat s počítačem“ (ŘJ/19), „seznámit se s dětmi“ (HuP/7), „šetřit s penězi“ (KJ/9), „vysávat vysavačem“ (MV/14).

Dle přijatých pravidel bych četl dva případy **dvojznačné kopulace** spojkami „a“ a „i“, stejně jako tři případy a **dvojznačné interpunkce**. Dle přijatých pravidel bych též četl výše uvedené části případu **dvojznačné hierarchizace**: „kreslit na látku, šít z kůže, šplhat na laně,(...), ručkovat na laně,(...), a jiné táborové věci“ (TrK/25).

Myslím, že obdobně jako v případě předložkových akusativů i v daných případech vazeb genitivu lze všechny případy objektů determinujících činnost bez problémů kvalifikovat též či dokonce především jako příslovečná určení. A naopak, snad jen v případech „hrát si na pískovišti“ a „jíst přiborem“ a „vysávat vysavačem“ lze příslovečná určení místa a nástroje odpovídající daným pádům číst v doslovném významu použité formy, a i v těchto případech jsou *vyjádřené okolnosti*²³ stále bez problémů čitelné jako objekty. Tedy i v těchto případech bych uvažoval o **dvojznačných objektech**.

Dvojznačnost objektů se rovněž opakuje v případech, kdy je předmět/sloveso determinováno, nebo dále determinováno, **jedním slovem**, a to **předmětem**, případně **příslovečným určením** vyjádřeným **zájmenem**: „kamarádit se s někým“ (TK/24), „něco si přát“ (TK/24), „někoho urazit“ (TK/24), „toužit po něčem“ (TK/24), „uklízet si po sobě“ (KJ/9), „zdokonalit ve všem“ (JN/8).

Je-li předmět/sloveso determinováno, nebo dále determinováno, **jedním slovem**, a to **slovesem**: „chodit nakupovat“ (SchM/20), „umět se podepsat“ (MV/14) -čtu dané případy podle otázky, na kterou determinující slovesa odpovídají (Kam? Co?), jako determinaci **příslovečným určením a předmětem**.²⁴

formy jsou **syntaktické**, realizují vazbu slovesa, substantiva nebo adjektiva. Převážně syntaktickým pádem je akuzativ. Jiné pádové formy jsou **sémantické**, vyjadřují různé významy okolností, **adverbiální** (místo, čas, míru, zřetel atd.). Převážně adverbiálními pády jsou lokál a instrumentál. “ - Příruční mluvnice češtiny. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1997, s.236.

²³ Viz c.d. s.436.

²⁴ Jistě bych mohl -podle analogie s úvahou: „Slovesa, u nichž může stát pouze infinitiv, se svým významem blíží slovesům způsobovým (modálním), takže infinitiv už by bylo možné považovat za součást složeného přísudku (viz & 728, 751), tedy nikoli za předmět.“ (C.d. s.425.)- uvažovat o tom, že se jedná o „složený

Je-li předmět/sloveso determinováno, nebo dále determinováno, **jedním slovem**, a to **příslovcem**: „*ČÍST (NEÚPLNĚ)*“ (VA/26), „*dobře vařit, péct*“ (PJ/18), „*dorozumět se anglicky, německy*“ (ŘJ/19), „*hezky malovat*“ (BK/1), „*hezky psát*“ (ŘJ/19), „*hrát si všemožně*“ (BM/2), „*chodit domů*“ (SchM/20), „*lépe kreslit*“ (MZ/11, TrK/25), „*lépe lyžovat*“ (MZ/11), „*líp kreslit*“ (TK/24), „*logicky myslet*“ (PJ/18), „*mluvit anglicky*“ (ŠL/22), „*myslet (trochu)*“ (ŘJ/19), „*na půl zpívat*“ (BM/2), „*pěkně utrácet*“ (TK/24), „*PODROBNĚ SKLOŇOVAT*“ (VA/26), „*Profesionálně zpívat, recitovat*“ (MK/13), „*skvěle bruslit*“ (PO/16), „*slušně chovat*“ (BK/1), „*trochu počítat*“ (TrK/25) -čtu dané případy jako determinaci **příslovečným určením**. Bez problémů čtu tři případy **dvojznačné interpunkce**.

Je-li předmět/sloveso determinováno, nebo dále determinováno, **jedním slovem**, a to **přídavným jménem**: „*být hodný*“ (SchM/20), „*být samostatná*“ (MK/13), „*sama nakupovat*“ (HB/4) -čtu dané případy jako determinaci **doplňkem**.²⁵

Od případů, kdy je **předmět/sloveso** determinováno **jedním slovem** mohou přejít k determinacím **vícislovným**. Začnu-li opět od determinací předmětu/slovesa předmětem, a to vyjádřeným substantivem, mohou přejít k případům, ve kterých je toto **substantivum dále determinované**. Mohu pák číst následující případy:

-(pro genitiv) „*hrát si pár her na počítači*“ (TK/24), „*pít (od mé maminky)*“ (TrK/25), „*umět hodně jazyků*“ (PJ/18);

-(pro dativ);

-(pro akusativ) „*dělat kotoul vpřed i vzad*“ (MV/14), „*dostávat lepší známky*“ (MV/14), „*hledat věci na internetu*“ (MV/14), „*hrát hry na počítači*“ (KJ/9), „*HRÁT LASER GAME*“ (VA/26), „*hrát různé hry*“ (PO/16, ŠL/22 a rovněž již analyzované BK/1, OP/15), „*jíst jídlo, které mi dají*“ (HuP/7), „*lézt na umělé stěny*“ (HB/4), „*malovat těžší věci*“ (HuP/7), „*mít vyvinuté reflexi*“ (BM/2), „*nacházet peníze na chodníku*“ (PI/17), „*naplnit si inkoustové pero*“ (PI/17), „*pařit počítačový hry*“ (PO/16), „*počítat těžké příklady*“ (HuP/7), „*poznávat naše okolí v Prvouce, různé zajímavosti*“ (OP/15), „*přelízat vyšší zdi*“ (TrK/25), „*připravit si věci do školy*“ (PI/17), „*i je psát*“ (HE/6)²⁶, „*rozeznat roční období*“ (HB/4), „*říkat jednoduchá slova*“ (HuP/7), „*skákat akrobatické skoky*“ (HA/5), „*skládat jednotlivé písničky, zapisovat je a později je i hrát*“ (HE/6)²⁷, „*skládat první slova*“ (MK/13), „*učit se (...) vyjmenovaná slova*“ (HuP/7), „*udělat zkoušku na hudební nauku*“ (HuP/7), „*umět všechny jazyky*“ (HB/4), „*umět vyjmenovaná slova*“ (MV/14), „*umět vzory podst. jmen*“ (MV/14), „*vařit i těžší věci*“ (HuP/7), „*věct spokojený život*“ (HE/6), „*vyrábět různé věci*“ (SchM/20), „*vyrábět různé výrobky*“ (TK/24), „*vyrábět věci z papíru*“ (MV/14), „*vystudovat vysokou školu*“ (HuP/7), „*zalepovat si prst do kterého jsem se omylem řízla*“ (PI/17), „*zavazovat tkaničky u bot*“ (SP/21);

-(pro lokál) „*potápnout se do velkých hloubek*“ (TK/24), „*zdokonalovat se v českém jazyce*“ (ŠL/22), „*Zdokonalit se v TV*“ (MK/13), „*žít ve věcím houfu dětí*“ (LD/10);

předmět“, „složený větný člen“. Na druhé straně, nevidím důvodu ignorovat provedenou kvalifikaci syntagmatické vazby „skladebných členů“, a to s pomocnou argumentací příznačností daných případů pro významovou blízkost infinitivu a substantivní formy vyjádření děje.

²⁵ Jistě bych mohl -a podle používané *Příruční mluvnice* asi i měl- považovat případy, kdy determinované sloveso je tzv. *významově prázdné* či *významově oslabené*, za „zeslovesnění“ daných přídavných jmen. (Viz c.d. s.370.) Je mi však opět líto, jako v případě předešlých determinací sloves slovesy, ignorovat determinující vazbu. Navíc, když u doplňku se definičně počítá se zajímavou **dvojznačností**, se současně probíhající explicitní determinací slovesa a implicitní predikací účastníku slovesem vyjádřeného děje. (Srovnej c.d. s.486.)

²⁶ Zájmeno „je“ čtu jako označující „cizí jazyky“, které byly uvedeny v předchozí části textu.

²⁷ Čtu jako „*skládat jednotlivé písničky, zapisovat (jednotlivé písničky) a později i hrát (jednotlivé písničky)*“.

-(pro instrumentál) „*dělit dvojciferným číslem*“ (MV/14), „*hrát si i z jinými hračkami*“ (HuP/7), „*jezdit dopravními prostředky*“ (HA/5), „*oblíknout se s malou pomocí maminky*“ (HuP/7), „*počítat s malými čísly*“ (HuP/7), „*podepsat se tiskacím písmem*“ (HuP/7), „*pracovat vůbec s počítačem*“ (BM/2).

Nově narážím na **dvojznačnost přívlastku**. Když žáci píší: „*hrát si pár her na počítači*“, „*nacházet peníze na chodníku*“, „*poznávat naše okolí v Prvouce, různé zajímavosti*“, „*připravovat si věci do školy*“, „*vyrábět věci z papíru*“, „*zavazovat tkaničky u bot*“ -mohu číst rozdíl v posloupnosti vůči tvarům jako „*hrát si na počítači pár her*“ za příznačný pro další determinaci substantiv a nikoli sloves.

Tato příznačnost však není univerzálně platná, jak dokumentují případy, kdy žáci píší: „*pomáhat mamince s nádobím*“ (HuP/7), „*přehodit velkou tělocvičnu míčem*“ (ŠK/23), „*půjčit dětem hračky*“ (HuP/7), „*sestavovat cizí slova do dopisů a přání k vánocům, velikonočům*“ (HE/6). Bez ohledu na posloupnost čtu v těchto případech sloveso determinující substantiva jako **paralelní předměty**, případně **paralelní předmět a příslovečné určení**.

Příznačnost posloupnosti pak mohou zpochybnit i samotnou smysluplností čtení prve uvedených výrazů jako syntagmat, ve kterých substantiva dále nedeterminují jako přívlastky, ale jako paralelní předměty odpovídající na pádové otázky nebo jako příslovečná určení odpovídající na otázky: kde, kam a jak.

Co se týče již sledovaných dvojznačností, v obou skupinách případů bych opět dle přijatých pravidel četl dva případy **dvojznačné kopulace** spojkami „a“ a „i“, stejně jako dva případy **dvojznačné interpunkce**. Dle přijatých pravidel čtu výše uvedený případ **dvojznačné hierarchizace**: „*přelízat vyšší zdi(...), a jiné táborové věci*“ (TrK/25). Opakuje se i **dvojznačnost objektů**, a to i v takovém případě, jako „*oblíknout se s malou pomocí maminky*“.

Dvojznačnost přívlastku se opakuje v případech, kdy je do determinace slovesa zapojeno jednak **substantivum**, jednak **zájmeno**: „*dělat si z někoho srandu*“ (TK/24), „*uklízet si po sobě věci*“ (PO/16). Vzhledem k posloupnosti bych však v daných případech přece jen spíše uvažoval o **paralelních předmětech**.

V případě, kdy je předmět/sloveso determinováno **více slovy**, a to **zájmeny**: „*létat sám od sebe*“ (BM/2) -čtu daný případ jako determinaci **příslopečným určením**, neboť čtu funkci „sám“ jako zdůrazňovací.

V případech determinace **slovesem**, které je dále determinované: „*lépe se umět učit učení z učebnice*“ (ML/12), „*snažit se rozumět lidem*“ (JN/8), „*umět vypočítat např. pátá na pátou*“ (HuP/7) -opět čtu dané případy podle otázky, na kterou slovesa odpovídají (Co?), jako determinaci **předměty**.

V prvním z právě citovaných případů jsem už také narazil na **paralelní předmět a příslovečné určení**, obdobně jako v následujících případech kombinace determinace **substantivem** (případně dále determinovaným), **zájmenem** či **číslovkou** a **příslowcem**, nebo **zájmenem** a **přídavným jménem**: „*být na všechny hodná*“ (HuP/7), „*dokonale hrát na kytaru*“ (ŘJ/19), „*držet a nežužlat furt něco*“ (BM/2), „*hrát ještě lépe na klavír*“ (HuP/7), „*hrát líp basketbal*“ (TK/24), „*lépe hrát tenis*“ (ŘJ/19), „*lépe porozumět elektrotechnice*“ (ŘJ/19), „*lépe pracovat s počítačem*“ (ŘJ/19), „*lépe pracovat s počítačem*“ (MZ/11), „*lépe se učit učení*“ (MV/14), „*mít jednu rodinu*“ (HuP/7), „*naučit se abecedu (trochu)*“ (HuP/7), „*plavat (jen s rukávkama)*“ (TrK/25), „*pořádně umět češtinu, matematiku, vlastivědu, přírodopis*“ (SchM/20), „*psát na psacím stroji rychle*“ (HA/5), „*samostatně plnit všechny své úkoly*“ (ML/12), „*trochu hrát tenis*“ (ML/12), „*ustlat si trochu postel*“ (HuP/7). Některé z

těchto případů bych však mohl/měl považovat spíše za **paralelní příslovečná určení**, a tudíž se opakuje **dvojznačnost objektu**. Bez problémů čtu případ **dvojznačné interpunkce**.

Co se týče případu **dvojznačné kopulace** spojkou „a“ (BM/2), kterou bych měl vlastně považovat za **dvojznačnou adverzi**, samostatnost jednotlivých souřadně uvedených členů dále komplikuje právě zmíněný odporovací vztah „A a ne B“ (tj. relace mezi „**ano** A a **ne** B“), a více obsahově navíc ještě to, že druhý člen je smysluplně čitelný i jako **příslovečné určení okolnosti**, pokud bych daný výraz četl jako výsledek formální, výrazové ekonomie či zvláštní diateze: „držet něco, aniž bych to furt žužlal“ → „držet něco, aniž to furt žužlat“ → „držet něco, a nežužlat to furt“ → „držet a nežužlat furt něco“. Rozhodnu-li se přece jen číst uvedený výraz jako označení dvou předmětů učení, pak jen relativně samostatných, což bych v rejstříku vyznačil v podobě „syntagmatického“ *křížového odkazu* první části na druhou, **kompletující část**.

Za zvláštní v této skupině považuji případy: „*chodit už delší tratě*“ (HuP/7), „*plavat nejprve s kruhem*“ (HuP/7). Příslovce „už“ nebo „nejprve“ je zde obtížné číst jako vytvářející syntagmatické spojení s přídavným jménem „delší“ nebo s podstatným jménem „kruh“, obdobně jako je obtížné je číst jen jako **vytýkací a/nebo temporální částici** funkční vůči přídavnému nebo podstatnému jménu a ignorovat jejich bezprostřední syntagmatickou spojitelnost se slovesy „chodit“ nebo „plavat“ ve funkci jejich **příslovečných určení**. Soudím tudíž, že tak narážím na **dvojznačnost příslovce**.

Za zvláštní v této skupině považuji též případy: „*chodit nejdříve na nočník (asi ve 2 letech) a poté na záchod*“ (HuP/7), „*dělit nejprve jedno a poté dvojciferným číslem*“ (HuP/7), „*počítat do pěti, později i do deseti*“ (TrK/25). Zde kromě **dvojznačnosti příslovce** narážím na zvláštní případ **dvojznačné interpunkce** a další dva zvláštní případy **dvojznačné kopulace** spojkou „a“, které bych měl vlastně považovat za případy **dvojznačné sukcesivnosti**.²⁸ Samostatnost jednotlivě souřadně uvedených členů zde komplikuje právě zmíněný sukcesivní vztah „nejdříve/nejprve A a poté B“ nebo dokonce „A, později B“, ve kterém význam první části je kompletován až částí druhou. Rozhodnu-li se přece jen číst uvedený výraz jako označení dvou předmětů učení, pak -podobně jako v případě dvojznačné adverze- jen relativně samostatných, což bych v rejstříku opět vyznačil v podobě „syntagmatického“ *křížového odkazu* první části na druhou, **kompletující část**.

V případech, kdy je předmět/sloveso determinováno **více slovy**, a to **příslovci**: „*mluvit trochu anglicky a německy*“ (HE/6), „*správně psát česky*“ (HE/6), „*velmi dobře plavat*“ (ML/12) -bych v posledním případě bez problémů četl determinaci sloveso/předmět determinujícího příslovečného určení jako provedenou příslovečným určením, tj. četl bych **postupně rozvíjené příslovečné určení**. V prvním a druhém případě by se mohlo jednat o obdobnou strukturu, přesto, že za autentičtější považuji čtení daných případů jako **paralelních příslovečných určení**; opakuje se zřejmě **dvojznačnost příslovce** (?). Bez problémů čtu případ **dvojznačné kopulace** spojkou „a“.

V případech, kdy je ve **víceslovné** determinaci předmětu/slovesa k jeho bezprostřední determinaci použito **přídavné jméno**: „*být drzá na rodiče*“ (MZ/11), „*chodit sám domů*“ (MV/14), „*jezdit sama tramvají a autobusem*“ (HB/4), „*mít někoho ráda*“ (TK/24), „*vybrat si sama četbu*“ (HuP/7) -čtu dané případy jako paralelní **doplněk s předmětem a/nebo příslovečným určením**. Opakuje se tudíž **dvojznačnost objektu**. Bez problémů čtu případ **dvojznačné kopulace** spojkou „a“.

²⁸ Srovnej c.d. s.558.

Konečně, při **víceslovných** determinacích předmětu/slovesa narazím též na případ výrazu **citátové povahy**: „hrát „člověče nezlob se“ (ŠK/23) -který čtu jako determinaci **předmětem**. A dále, na **vedlejší věty**: „poznat kolik je hodin“ (HB/4), „rozeznat kolik je na teploměru stupňů“ (HB/4), „vědět jakou chuť mají potraviny i nerosty v okolí“ (BM/2), „vědět kolik je hodin“ (MV/14), „vzít si co potřebuji“ (HuP/7) -které čtu jako **předmětné**; a „Pomocť když potřebuji“ (JN/8)²⁹ -kterou čtu jako **příslivečnou**. Podle přijatých pravidel -byť se značnou mírou pocitu arbitrárnosti- čtu případ **dvojznačné kopulace** spojkou „i“.

2.2.1.2. Determinace předmětu/podstatného jména

Obdobně jako u determinace předmětu/slovesa mohu nejdříve číst případy determinace **jedním slovem**. Začnu-li tentokrát dle tradičního pořadí rozlišování druhů slov, čtu za prvé případy determinace **podstatným jménem**: „*DRUHY SLOV*“ (VA/26), „*převody jednotek*“ (ŠK/23), „*uklizení pokoje*“ (OP/15), „*ZAČÁTKY Z DĚJIN*“ (VA/26) -které považuji za determinace **přívlastkem**. (Jako vyhnutí se odpovědi považuji případ „*spousta věcí*“ (BK/1), který jen opakuje ze zadání úkolu.)

Při jednoslovné determinaci předmětu/podstatného jména **přídavným jménem**, čtu: „*cizí jazyk (nejprve anglicky)*“ (HuP/7), „*dva jazyky -NJ + Aj*“ (BM/2), „*lepší známky*“ (SchM/20), „*malou násobilku*“ (HP/3), „*přídavná jména*“ (HB/4), „*různé uzle(...), a jiné táborové věci*“ (TrK/25), „*slovní druhy*“ (ŠK/23), „*tvrdé a měkké souhlásky*“ (HP/3), „*vyjmenovaná slova*“ (HB/4, ML/12, MK/13, ŠK/23), „*vyjm.sl.*“ (ŠL/22), „*VYJMENOVANÁ SLOVA*“ (VA/26) -které rovněž bez problémů čtu jako determinace **přívlastkem**. Dle přijatého pravidla čtu případy **dvojznačné kopulace** spojkou „a“ (a znakem „+“). Dle přijatého pravidla čtu tři případy **dvojznačné hierarchizace**.

Při jednoslovné determinaci předmětu/podstatného jména **zájmenem**, čtu: „*některá písmena*“ (ML/12) -což považuji za determinaci **přívlastkem**.

Při jednoslovné determinaci předmětu/podstatného jména **číslovkou**, čtu: „*dva jazyky -NJ + Aj*“ (BM/2), „*spousta sportů tenis, fotbal, golf, bruslení, plavání ...*“ (HP/3), -což považuji za determinace **přívlastkem**. Dle přijatého pravidla čtu případy **dvojznačné hierarchizace**. (Jako vyhnutí se odpovědi považuji případy: „*hodně věcí*“ (OP/15), „*spousta věcí*“ (HP/3) -které jen opakují ze zadání úkolu.)

Při jednoslovné determinaci předmětu/podstatného jména **příslivcem**: „*dobře tenis*“ (HP/3), „*dobře angličtinu*“ (ŘJ/19), „*kotrmelec pozadu*“ (SchM/20) -čtu determinaci **přívlastkem** bez problémů jen v posledním případě. U prvních dvou případů mám sklon uvažovat o platnosti příslovce jako **paralelního příslivečného určení**, a to buď k vytčenému „chtěl(a) bych se naučit“, nebo k eliptickému „umět“ či jeho ekvivalentu. Na druhé straně, ani přívlastky vyjadřující příslovci způsob či míru substantivem vyjádřeného děje nejsou vyloučené. Opakuje se tudíž **dvojznačnost příslovce**.

Přejdu-li k **víceslovné** determinaci předmětu/podstatného jména, mohu opět začít determinací dále determinovaným **podstatným jménem**: „*SKLOŇOVÁNÍ PODST. JMN.*“ (VA/26), „*vzory podstatných jmen*“ (ŠK/23), „*vzory přídavných jmen*“ (ŠK/23) -a bez problémů je číst jako **přívlastky rozvité**.

V případě determinace **podstatnými jmény** a **zájmenem**: „*všechny jazyky ve škole i na světě*“ (BM/2) -čtu **paralelní přívlastky**. V případě determinace **přídavnými jmény**:

²⁹ Čtu jako „pomocť (lidem), když (lidé) potřebuji“, tj. jako elipsy výrazu, který byl uveden v předchozí větě.

„*různé hudební činnosti (flétna, i teorie)*“ (OP/15) -zas **přívlastek rozvitý**. Dle přijatých pravidel čtu případ **dvojnásobné kopulace** spojkou „i“ a případ **dvojnásobné hierarchizace**.

V případě determinace **podstatným jménem, přídavným jménem a příslovcem**: „*dokonale bojového umění KARATE*“ (ŘJ/19) -čtu **paralelní přívlastky a dvojnásobnost příslovce**.

2.2.1.3. Determinace předmětu/příslovce

V těch několika případech determinace předmětu/příslovce se jedná o determinace **příslovcem**: „*cizí jazyk (nejprve anglicky)*“ (HuP/7), „*dobře anglicky*“ (TrK/25), „*trochu anglicky*“ (ML/12), „*trochu anglicky, trochu německy*“ (PJ/18) -které čtu jako **příslovečná určení**. Dle přijatých pravidel čtu případ **dvojnásobné hierarchizace**.

2.2.2. „Bilance“ čtení víceslovných označení předmětů učení

Přečtu-li všech 26 bilancí výše popsaným způsobem, jsem schopen sestavit následující Rejstřík č.3.

Rejstřík č.3³⁰

—A—

/anglicky/ *dobře*, 25

/anglicky/ *trochu*, 12; 18

/angličtinu/ *dobře*, 19

—B—

bát se, 11

bránit se, 19

/bruslit/ *skvěle*, 16

být drzá na rodiče, 11

být hodný, 20

být lékařkou, 7

být na všechny hodná, 7

být samostatná, 13

—C—

cvičit psy, 11

—Č—

česat se, 4; 5; 11; 17; 18

/činnosti/ *různé hudební*, 15

číst hodiny, 19

ČÍST (NEÚPLNĚ), 26

čistit si chrup, 23

čistit si zubit, 5

čistit si zuby, 4; 9; 11; 17; 18; 24

—D—

dávat dárky, 24

dělat kotoul vpřed, 14

(*dělat kotoul*) *vzad*, 14

dělat si pití, 20

dělat si z někoho srandu, 24

dělat stojku, 4

dělit dvojciferným číslem, 14

(*dělit*) /*dvojciferným číslem*/ (nejprve jedno) *a poté*, 7

dělit nejprve jedno(ciferným číslem), *Viz*

(*dělit*) /*dvojciferným číslem*/ (nejprve jedno) *a poté*

dívat se, 20

dívat se na televizi, 4; 7

dívat se na TV, 11

dorozumět se anglicky, 19

³⁰ Číslo označují použití položky v bilanci uvedeného čísla. **Tučná kurzíva** označuje použití položky pro „budoucnost“. Obyčejný styl písma v kulatých závorkách „(...)“ označuje mé doplnění položky. Závorka lomítka „/.../“ označuje část výrazu, které v originále předcházela část v rejstříku následující.

(dorozumět se) německy, 19
dostávat lepší známky, **14**
DRUHY SLOV, 26
/druhy/ slovní, 23
držet (furt něco), Viz /nežužlat furt něco/
(držet a)
—F—
—G—
—H—
hádat se, 11; 16; 24
házet (míč), 18; 20
hledat věci na internetu, 14
hrát „člověče nezlob se“, 23
hrát basket, **9**; 20; 24
hrát basketball, 2
(hrát) florball, **9**
hrát fotbal, 9; 14; 16; 19; 21; 24
(hrát) fotbal, 20
hrát hokej, **11**; 19
(hrát) hokej, 20
hrát hry, 6
hrát hry na počítači, 9
hrát (jednotlivé písničky), 6
hrát ještě lépe na klavír, 7
hrát karty, 21; 23; 24
hrát košíkovou, 4
hrát koulovačku, 24
HRÁT LASER GAME, 26
hrát líp basketball, **24**
hrát na flétnu, 6; 7; **11**
(hrát na) flétnu, 19
hrát na hoboj, 23
hrát na klavír, **5**
(hrát) na klavír, 6
hrát na kytaru, **11**; 19
/hrát na kytaru/ dokonale, **19**
hrát na piáno, **11**
hrát na počítači, 2; 11; 14; 21; 26
hrát na trubku, 20
hrát ping pong, 9
hrát pingpong, **11**
(hrát) piškvorky, 15
hrát přehazku, 24
hrát přehazovanou, 11
hrát různé hry, 1; 16; 22
(hrát) třeba pexeso, 1
hrát se gameboye, 24
hrát si, 4; 11; 14; 18; 20; 24
hrát si i z jinými hračkami, 7

hrát si na pískovišti, 14
hrát si pár her na počítači, 24
hrát si s míčem, 7
hrát si všemožně, 2
hrát šachy, 15
hrát tenis, 7; 9; 19
/hrát tenis/ lépe, **19**
/hrát tenis/ trochu, 12
hrát volejbal, **5**; 16
(hrát) volejbal, 11; 20
hrát vybíjenou, 5
hrát vybíjenou, 9; 23
(hrát) vybíjenou, 20
hrát vybiku, 24
(hrát) zkrátka různé hry, 15
(hrát) florbal, 15
(hrát) Hokej, 15
(hrát) vybíjenou, 15
hrát např. fotbal, 15
hýbat ušima, 24
—CH—
chodit do školy, 5
chodit domů, 20
chodit na houby, 20
chodit na nočník, 23; 26
chodit na záchod, 2; 5; 11
(chodit) /na záchod/ (nejdříve na nočník
(asi ve 2 letech)) a poté, 7
chodit nakupovat, 20
chodit nejdříve na nočník (asi ve 2 letech),
Viz (chodit) /na záchod/ (nejdříve na
nočník (asi ve 2 letech)) a poté
chodit pro pivo, 20
chodit sám domů, 14
chodit už delší tratě, 7
/chovat/ slušně, 1
chytat míč, 18; 20
—J—
/jazyk/ cizí, 7
/anglicky/ nejprve, 7
/jazyky/ dva, 2
/j(azyk)/ A(nglický), 2
/J(azyk)/ N(ěmecký), 2
/(jazyky) na světě/ (všechny), 2
/jazyky ve škole/ všechny, 2
jezdit autem, **20**
jezdit dopravními prostředky, 5
(jezdit) na bruslích, 2
jezdit na kole, 2; 4; 6; 9; 17; 18; 21; **26**

jezdit na koni, 18; 24
(jezdit) na skateboardu, 2
jezdit na snowboardu, 19
jezdit na snowbord, 11
jezdit (na tříkolce), 10
(jezdit sama) autobusem, 4
jezdit sama tramvají, 4
jíst jídlo, které mi dají, 7
jíst příborem, 2
/jména/ přídavná, 4

—K—

kamarádit se s někým, 24
komunikovat s dětmi, 8
kotrmelec pozadu, 20
koukat na televizi, 24
koukat se na televizi, 14; 19
koulovat se, 16
koupat se, 18; 20
/kreslit/ lépe, 11; 25
/kreslit/ líp, 24
kreslit podle předlohy, 7
kupovat si věci, 14

—L—

ladit barvy, 8
ladit oblečení, 8
lakovat si nehty, 11
lepít modely, 14
létat sám od sebe, 2
lézt na umělý stěny, 4
lovit ryby, 20
/lyžovat/ lépe, 11

—M—

/malovat/ hezky, 1
malovat těžší věci, 7
milovat rodiče, 2
mít jednu rodinu, 7
mít někoho ráda, 24
mít vyvinuté reflexy, 2
mluvit anglicky, 22
mluvit se zvířaty, 4
mluvit trochu anglicky, 6
(mluvit trochu) německy, 6
mračit se, 24
/myslet/ logicky, 18
myslet (trochu), 19
mýt nádobí, 5; 14; 24
mýt podlahu, 11
mýt předměty, 19
mýt se, 2

—N—

nacházet peníze na chodníku, 17
/nakupovat/ sama, 4
naplnit si inkoustové pero, 17
/násobilku/ malou, 3
naučit se abecedu (trochu), 7
naučit se noty, 7
/německy/ trochu, 18
neučit se, 24
/nežůžlat furt něco/ (držet a), 2
nudit se, 24

—O—

obléci se, 7
oblékat se, 2; 4; 9; 11; 14; 17; 18; 19; 20; 23; 24
oblíknout se s malou pomocí maminky, 7
obouvat se, 18; 20
odemykat (byt), 17
odemykat si, 20
orientovat se, 16
OTEVÍRAT OČI, 26
otevírat (oči), 25
ovládat zbraně, 19

—P—

pařit počítačový hry, 16
/péct/ (dobře), 18
pěstovat rostliny, 19
pilotovat letadlo, 9
(pilotovat) vrtulník, 9
/písmena/ některá, 12
pít (od mé maminky), 25
plavat (jen s rukávkama), 25
plavat nejprve s kruhem, 7
/plavat/ velmi dobře, 12
plazit se, 2
plést náramky, 17
/plnit všechny své úkoly/ samostatně, 12
(počítat) /do deseti/ (do pěti), později i, 25
počítat do pěti, Viz (počítat) /do deseti/ (do pěti), později i
počítat s malými čísly, 7
počítat s procenty, 19
počítat těžké příklady, 7
/počítat/ trochu, 25
podepisovat se, 20
podepsat se tiskacím písmem, 7
pomáhat mamince s nádobím, 7
Pomocť (lidem) když (lidé) potřebují, 8
porovnávat hmoty, 2

/porozumět elektrotechnice/ lépe, 19
poslouchat hudbu, 11
postavit se, 7
potápět se do velkých hloubek, 24
poznat kolik je hodin, 4
poznávat naše okolí v Prvouce, 15
poznávat přírodu, 21; 26
(poznávat) různé zajímavosti, 15
pozorovat okolí, 2
pracovat na počítači, 6
pracovat s INTERNETEM, 2
pracovat s počítačem, 19
/pracovat s počítačem/ lépe, 19
/pracovat s počítačema/ lépe, 11
pracovat vůbec s počítačem, 2
prát prádlo, 5
prát se, 9; 20
/přát/ něco si, 24
programovat hry, 21
PROGRAMOVAT NA POČÍTAČI, 26
představovat si, 24
přehodit velkou tělocvičnu míčem, 23
převody jednotek, 23
připravovat si věci do školy, 17
/psát česky/ správně, 6
psát (cizí jazyky), 6
psát dopisy, 6
/psát/ hezky, 19
psát na psacím stroji (rychle), 5
psát písemky, 7
psát (pohádky), 6
půjčit dětem hračky, 7
—R—
recitovat básničky, 25
/recitovat/ (profesionálně), 13
rozeznat barvy, 4
rozeznat chuť, 4
rozeznat kolik je na teploměru stupňů, 4
rozeznat roční období, 4
rozeznávat barvy, 2; 6
(rozeznávat) číslice, 6
(rozeznávat) dobro, 6
(rozeznávat) písmena, 6
rozeznávat zlo, 6
rozšiřovat informace, 19
rozvazovat tkaničky, 20
—Ř—
řídít auto, 11; 14; 18; 19; 21
(řídít) auto, 24

řídít automobil, 7
řídít motorku, 11; 24
Říkat jednoduchá slova, 7
—S—
serfovat na internetu, 16
sestavovat cizí slova do dopisů, 6
(sestavovat cizí slova do) přání k vánocům, 6
(sestavovat cizí slova do přání k) velikonočům, 6
seznámit se s dětmi, 7
skákat akrobatické skoky, 5
skákat přes kozu, 4
skákat šipku, 7; 20
skládat jednotlivé písničky, 6
skládat oblečení, 5
skládat pohádky, 6
skládat první slova, 13
skládat si věci, 7
SKLOŇOVÁNÍ PODST(ATNÝCH) JM(E)N, 26
/SKLOŇOVAT/ PODROBNĚ, 26
/slova/ vyjmenovaná, 4; 12; 13; 22; 23; 26
složit parník, 23
smát se, 11; 24; 25
snažit se rozumět lidem, 8
/souhlásky/ měkké, 3
/(souhlásky)/ tvrdé, 3
soustředit se, 19
splachovat záchod, 20
/sportů/ spousta, 3
starat o zvířátka, 6
(starat o) kočku, 6
(starat o) psa, 6
(starat o) želvu, 6
starat se o morče, 24
stavět bunkry, 16
stavět z lega, 9
stavit bunkr, 14
stavit bunkry, 24
stavit sněhuláka, 7; 14
stínovat obrázky, 17
strojit se, 16
stříhat si nehty, 11; 24
(střílet z) kuše, 21
střílet z luku, 21
(střílet z) pistole, 20
střílet z pušky, 20
—Š—

šetřit s penězi, 9
šplhat po provaze, 23
 —T—
/tenis/ dobře, 3
toužit po něčem, 24
 —U—
učesat se, 24
učit se, 11; 18; 21; 23
(učit se) angličtinu, 7
(učit se) němčinu, 7
učit se přírodov., 2
učit se přírodovědu, 7
(učit se) vlastivědu, 2; 7
(učit se) vyjmenovaná slova, 7
/učit učení/ lépe se, 14
udělat zkoušku na hudební nauku, 7
uklizení pokoje, 15
uklízet nádobí, 6
(uklízet) oblečení, 6
 (uklízet) boty, 6
 (uklízet) čepice, 6
 (uklízet) rukavice, 6
 (uklízet) šaty, 6
uklízet si po sobě, 9
uklízet si po sobě věci, 16
uklízet si pokoj, 5
/umění KARATE/ dokonale bojového, 19
/umět češtinu/ pořádně, 20
umět gramatiku, 7
umět hodně jazyků, 18
/(umět) matematiku/ (pořádně), 20
/(umět) přírodopis/ (pořádně), 20
umět se podepsat, 14
/umět učit učení z učebnice/ lépe se, 12
/(umět) vlastivědu/ (pořádně), 20
umět všechny jazyky, 4
umět vyjmenovaná slova, 14
umět vypočítat např. pátá na pátou, 7
umět vzory podst. jmen, 14
umět zlomky, 14
umývat (nádobí), 6
umývat nádobí, 4
umývat se, 4
urážet se, 24
/urazit/ někoho, 24
ustlat si postel, 4; 5
ustlat si trochu postel, 7
ustlávat si postel, 14
ušít si šaty, 17
utírat (nádobí), 6
utírat prach, 5; 7
/utrácet/ pěkně, 24
 —V—
/vařit/ dobře, 18
vařit i těžší věci, 7
/věci/ jiné táborové, 25
 /uzle/ různé, 25
 kreslit na látku, 25
 přelízat vyšší zdi, 25
 ručkovat na laně, 25
 šít z kůže, 25
 šplhat na laně, 25
véct spokojený život, 6
(vědět jakou chuť mají) nerosty v okolí, 2
vědět jakou chuť mají potraviny (v okolí), 2
vědět kolik je hodin, 14
venčit psa, 20
věsit prádlo, 7
vybrat si sama četbu, 7
vyčistit si zuby, 7
vydělavat peníze, 19
vychovávat děti, 5
vymyslet sloh, 7
vypnout rádio, 4
vyprávět pohádky, 6
vyrábět parník, 16
vyrábět různé věci, 20
vyrábět různé výrobky, 24
vyrábět stroje, 21
vyrábět věci z papíru, 14
vysávat vysavačem, 14
vystudovat vysokou školu, 7
vytírat podlahu, 23
vzít si co potřebuji, 7
vzory podstatných jmen, 23
vzory přídavných jmen, 23
 —Z—
ZAČÁTKY Z DĚJIN, 26
zakládat cluby, 24
zalepovat si prst do kterého jsem se omylem řízla, 17
zalévat kytky, 5
zametat schody, 11
zamykat byt, 17
zapamatovat si např. báseň, 7
zapisovat (jednotlivé písničky), 6
zapnout (rádio), 4

zavazovat kaničky, 2
 zavazovat si boty, 9
 zavazovat tkaničky, 18; 20; 23
 zavazovat tkaničky u bot, 21
 zavírat oči, 25
 zdobit stromeček, 16; 24
 zdobit stromek, 9
 Zdobit (vánoční strom, 8
 (zdobit) výzdobu, 8
 Zdokonalit se v TV, 13
 zdokonalit ve všem, 8
 zdokonalovat se v českém jazyce, 22
 (zdokonalovat se) v matematice, 22
 (zdokonalovat se v) přírodovědě, 22
 (zdokonalovat se ve) vlastivědě, 22
 zlobit se, 11
 /známky/ lepší, 20
 znát hodiny, 17
 /zpívat/ na půl, 2
 /zpívat/ profesionálně, 13
 —Ž—
 žít ve věcím houfu dětí, 10

V tomto rejstříku mohu vyčlenit pro „minulost“ celkem 416 **označení** a 314 **označujících** (považuji-li za ekvivalenty položky typu „hrát fotbal“ a „(hrát) fotbal“, a pak též: „čistit si zubit// čistit si zuby“, „dívat se na televizi// dívat se na TV“, „hrát basket// hrát basketball“, „hrát ping pong// hrát pingpong“, „hrát přehazku// hrát přehazovanou“, „hrát různé hry// (hrát) zkrátka různé hry“, „hrát vybíjenou// hrát vybíjenou// hrát vybiku“, „jezdit na snowboardu// jezdit na snowbordu“, „/kreslit/ lépe// /kreslit/ líp“, „řídít auto// řídit automobil“, „stavět bunkry// stavít bunkry“, „zavazovat kaničky// zavazovat tkaničky“, „zdobit stromeček// zdobit stromek“). Pro „budoucnost“ pak 95 označení a 81 označujících (které jsou v deseti případech používáné i pro „minulost“). V průměru na jednoho žáka je to tedy pro „minulost“ 16 označení a 12,1 označujících; pro „budoucnost“ 3,65 označení a 3,1 označujících. Počty se u jednotlivých žáků pohybovaly pro „minulost“ od 2 do 43, pro „budoucnost“ od 0 do 12 (0 u 3 žáků). **Z celkového počtu 3452 slov tak žáci 1281 slovy využili 37,1%; tj. individuálně od 3,57% do 76,99%.**

Víceslovnými a jednoslovnými označeními z celkového počtu 3452 slov žáci 1664 slovy využili 48,2%; tj. individuálně od 4,02% do 96,00%.

Co se týče **poměru slovních druhů použitých k vyjádření základního, dále determinovaného označení předmětu učení**: pro 511 (= 416 + 95) označení je poměr **sloves, podstatných jmen a příslovčí** 473 : 33 : 5, tj. 92,6% : 6,5% : 0,9%; pro 385 (= 314 + 81 - 10) označujících je tento poměr 353 : 28 : 4, tj. 91,7% : 7,3% : 1% -tedy obdobný, jen poněkud vyšší ve prospěch „sloves“, jako v případě jednoslovných označení předmětů učení.

3. ZÁVĚR

Tato poslední kapitola by měla být vlastně nadepsána spíše „Místo závěru“, nebo nějakým obdobným způsobem, který by přiznával, že teoretizace daných dat nebyla vzhledem k vytyčeným otázkám dotažena do té úrovně, aby k „závěrům“ opravňovala.

Po provedených dvou krůčcích analýzy dat bylo několik potenciálních obtíží, v nichž by mohla spočívat pracnost analytickosyntetické práce žáků při výkladu pojmu „osobních osnov“, sotva pojmenováno, a to v dvojznačnostech opakování, kopulace souřadnými spojkami „a“, „i“, interpunkce a hierarchizace či skladby slov, případně v dvojznačnostech reflexivity, objektu, přívlastku, adverze, příslovce a sukcesivnosti. To jsou však pouze komplikace jedné strategie odpovědi na instrukci, a to jejím -dalo by se říci doslovným-respektováním výčty předmětů

učení. Samotná tato strategie pak byla žáky použita nejen v různé absolutní a relativní míře (od 3 do 74 předmětů učení; od 4% do 96% z celkem použitých slov), ale také v různé taktické orientaci.

Je pravda, že celkově bylo více předmětů učení vyčleněno víceslovnými označujícími (511 : 383; tj. 133%). Individuálně však množství vyčleněných předmětů nemusí korelovat s množstvím slov používaných k označení jednotlivých předmětů učení při jejich determinaci. Determinace jednak „zmnožuje“, jednak jen „zpřesňuje“. Pokud bych orientaci na determinaci pojmu „osobních osnov“ co největším počtem vyčleněných předmětů učení kvalifikoval jako paradigmatickou, pak orientace na co největší počet determinujících slov u jednotlivých předmětů učení by mohla být kvalifikována jako syntagmatická. Další pracnost zvyšující komplikací je pak právě problematika syntagmatické determinace jednotlivých předmětů učení, která byla takticky použita jako prostředek orientace paradigmatické, nebo též samoúčelně, jako orientace syntagmatická; která má svůj strategický výraz v kontextualizaci (jak je kvantifikována doplnky ke 4% - 96% z celkem použitých slov), tj. až v -dalo by se říci přeneseném- nerespektování instrukce biografiemi. A nad analýzou těchto stránek práce na poznatkových bilancích jsem se zatím jen začal zamýšlet.

4. PŘÍLOHA -Přepis jednotlivých bilancí³¹

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
1	BK	130	biografie	anafora	3	4	0	3	1	9

1. Když jsem byla malá tak mě rodiče naučily jíst, chodit lést a také sedět. Když jsem byla větší tak jsem se naučila hrát různé hry, třeba pexeso Když jsem byla předškolák tak jsem pomáhala mamince, ale také jsem už po sobě uklízela hračky. V 1. třídě jsem se naučila číst, psát, počítat a také slušně chovat. Ve 2. třídě jsem se naučila násobilku Ve 3-5 třídě jsem měla Jitku Dvořákovou za třídní učitelku, ale také jsem měla učitelku Zahálkovou na AJ (3 třída), Hoskincovou na AJ (4 třída) V 5 třídě jsem se naučila spoustu věcí.

2. Chtěla bych se vyučit jako doktorka.

Chtěla bych být dětská doktorka.

Chtěla bych se naučit hezky malovat, a chtěla bych být malířka. Prodávala bych krásné obrazy. Chtěla bych být manekýnka.

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
2	BM	113	výčet	výčet	2	24	0	29	3	76

1. zavazovat kaničky, oblékat se, mýt se, řvát, chodit na záchod, hrát na počítači, lyžovat, chodit, jezdit na kole, na skateboardu, na bruslích, jíst příborem, psát, počítat, číst, kreslit, vymýšlet, na půl zpívat, mít vyvinuté reflexi, pracovat, poslouchat, hrát si všemožně, chápat, vyrábět, stavit, učit se přírodov., vlastivědu, šplhat, cvičit, hrát basketball, plavat, plazit se, cestovat, pracovat vůbec s počítačem, (milovat rodiče), pozorovat okolí, radit, pít, jíst, vědět jakou chuť mají potraviny i nerosty v okolí, sportovat, rozeznávat barvy, porovnávat hmoty, komunikovat, dva jazyky -NJ + Aj, pracovat s INTERNETEM, držet a nežužlat furt něco, lámat, ohýbat

2. létat sám od sebe /a mluvit se zvířat -škrtnuto/ a samozřejmě se naučit všechny jazyky ve škole i na světě

³¹ Pravidla pro přepis bilancí (s ohledem na počítačové počítání znaků a slov):

a) zapisuji pomlčky s jedním ze spojených slov bez mezery, aby nebyla počítána jako samostatné slovo;

b) spřažené číslice „4-7 rokem“ nerozdělují, považují za jedno slovo;

c) na druhé straně vytečkování („bruslení, plavání“) zapisuji s mezerou, aby jako slovo počítáno bylo;

d) to, co je v závorkách vytvořených lomítky / škrtnuté, gumované či mé poznámky/, nezahrnuji do bloku k počítání;

e) jako slovo počítá program každý znak oddělený mezerou, takže i spojky nebo číslice-čísla oddílů odpovědí na dvě části instrukce (1. , 2.);

f) program tečky nebere za rozdělovací znaky, takže třeba „I.L.C.“ počítá také za jedno slovo;

g) blok je třeba zadávat od začátku, nikoli od konce bilance, aby dal správné počty i v případech s dvojtečkami (nerozumím proč).

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
3	HP	202	biografie	anafora	9	5	0	4	1	9

*/Od malička jsem vždycky chtěla být někde jinde než jsem. -vygumováno/
 Než jsem šla do 1. třídy naučila jsem se spousta věcí. V 6 letech mě rodiče přihlásili do tenisové školičky a taky jsem šla do školy. Když jsem přišla poprvé do školy byla jsem celá vykulená. Do 1 třídy jsem dostala Paní učitelku Zahálkovou. Ta mě naučila číst, psát a všechny věci co by měl prvňáček umět. Tenis hraju až do dnes a docela mě baví. Ve 2 třídě jsem se naučila malou násobilku, a tvrdé a měkké souhlásky. Mezitím jsem začala chodit na I.L.C. to je Angličtina. Už dřív jsem se učila takové základy ve školce a ve škole. Do 3 třetí třídy jsem musela udělat zkoušky docela se mi povedli aspoň myslím. Dostala jsem paní učitelku Doskočilovou nyní Dvořákovou. Paní učitelka nás naučila vyjmenovaná slova a spousta spousta dalšího. Paní učitelka Dvořáková nás má do 5. třídy. Pak půjdeme na druhý stupeň a už budu mít každou hodinu jiného učitele. Jinak jsem se naučila spousta sportů tenis, fotbal, golf, bruslení, plavání Myslím že umím i trochu zacházet s počítačem.*

2. Chtěla bych se naučit dobře tenis, taky bych chtěla umět všechno co budu potřebovat pro svůj život. Chtěla bych dokončit školy na které půjdu a být aspoň trochu vzdělaná.

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
4	HB	102	výčet	výčet	2	16	1	25	2	70

1. Naučila jsem se: jíst, pít, oblékat se, hrát si, mluvit, chodit, psát, počítat, číst, malovat, jezdit sama tramvají a autobusem, plavat, hrát košíkovou, bruslit, lyžovat, sama nakupovat, umývat nádobí, lézt na umělý stěny, čistit si zuby, česat se, umývat se, jezdit na kole, zlomky, vyjmenovaná slova, přídavná jména, zapnout a vypnout rádio, gumovat, rozeznat barvy, rozeznat chuť, dívat se na televizi, poznat kolik je hodin, dělit, násobit, sedět, rozeznat roční období, rozeznat kolik je na teploměru stupňů, dělat stojku, skákat přes kozu, ustlat si postel

2. Chtěla bych se naučit: mluvit se zvířaty, umět všechny jazyky, chtěla bych se naučit veterinu

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
5	HA	72	výčet	výčet	0	13	3	12	6	47

1. Naučila jsem se chodit, jíst, pít, spát, mluvit, čistit si zuby, luxovat, česat se, malovat, chodit na záchod, uklízet si pokoj, skládat oblečení ustlat si postel, číst, plavat, zalévat kytky, utírat prach, mýt nádobí, chodit do školy, jezdit dopravními prostředky, přemýšlet, hrát vybíjenou, nakupovat, lyžovat, bruslit,

2. Chtěla bych se naučit vařit, práť prádlo, hrát na klavír, péct, psát na psacím stroji (rychle), vychovávat děti, skákat akrobatické skoky, šít, hrát volejbal,

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
6	HE	166	anafora	výčet	11	20	2	34	2	66

1. Naučila jsem se jíst, mluvit, psát, počítat, kreslit, sedět, ležet, myslet, vnímat, rozumět, poslouchat, chodit, pít, ve školce jsem se naučila hrát hry. Dál jsem se naučila spát, jezdit na kole, vyprávět pohádky. Naučila jsem se hodiny, mluvit trochu anglicky a německy, psát dopisy, pracovat na počítači, skládat pohádky, lyžovat, bruslit, sáňkovat, zpívat, cvičit, hrát na flétnu a na klavír.

Se skládáním pohádek jsem se naučila i psát je a vyprávět.

Se zpíváním, hraním na flétnu a na klavír i skládat jednotlivé písničky, zapisovat je a později je i hrát.

Naučila jsem se umývat, utírat i uklízet nádobí a oblečení ⇒ šaty, boty, rukavice, čepice ...

Naučila jsem se rozeznávat barvy, písmena a číslice.

S mluvením cizích jazyků jsem se naučila i je psát a sestavovat cizí slova do dopisů a přání k vánocům, velikonocům.

Naučila jsem se starat o zvířátka = želvu, psa, kočku ...

Naučila jsem se rozeznávat zlo a dobro!

2., Chtěla bych se naučit hospodařit, vydělávat, správně psát česky a véct spokojený život.

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
7	HuP	226	výčet	výčet	4	20	0	43	11	174

1. Naučila jsem se:

1) Říkat jednoduchá slova, jíst, pít, lézt, postavit se, chodit,

2) V jesličkách: seznámit se s dětmi, hrát si i z jinými hračkami, půjčit dětem hračky

3) Ve školce: pomáhat mamince s nádobím, luxovat, utírat prach, věsit prádlo, oblíknout se s malou pomocí maminky, jíst jídlo, které mi dají, cizí jazyk (nejprve anglicky), lyžovat, bruslit, plavat nejprve s kruhem, hrát si s míčem, ustlat si trochu postel, malovat, lepit, stříhat, chodit už delší tratě, vzít si co potřebuji, skládat si věci, cvičit, sportovat, stavět sněhuláka, naučit se abecedu (trochu), počítat s malými čísly, podepsat se tiskacím písmem, hrát na flétnu, naučit se noty, chodit nejdříve na nočník (asi ve 2 letech) a poté na záchod.

4) Ve škole: psát, počítat, násobilku, hrát tenis, číst, zlomky, dívat se na televizi, psát písničky, učit se přírodovědu a Vlastivědu, angličtinu, němčinu, vyjmenovaná slova, dělit nejprve jedno a poté dvojciferným číslem, malovat těžší věci, chodím na sportovní gymnastiku, lhát, vybrat si sama četbu, vymyslet sloh, žehlit, skákat šipku, kreslit podle předlohy, zpívat, obléci se, vyčistit si zuby, zapamatovat si např. básně

2. Chtěla bych se naučit:

řídit automobil, vystudovat vysokou školu a být lékařkou, vařit i těžší věci, umět gramatiku, umět vypočítat např. pátá na pátou, počítat těžké příklady, hrát ještě lépe na klavír, udělat zkoušku na hudební nauku, mít jednu rodinu, být na všechny hodná!

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
8	JN	165	biografie	anafora	4	6	0	7	1	21

1. *Naučila jsem se:*

a) *-když jsem se narodila: (trochu později)*

b) *-když jsem byla starší:*

c) *-a teď:*

a) *učili mne zprvu lézt chodit, mluvit, jíst příborem,*

když mi byly tři roky rodiče mne učili lyžovat, plavat. S mámou jsem chodila na gymnastiku. (máma cvičí gymnastiku). Chodila jsem jneom pro zábavu.

b) *Když jsem byla větší chtěla jsem dělat sport -rock'n roll. Chodila jsem. Taky jsem už uměla různé sporty. (karate, plavání, lyžování ...)*

ve školce jsme si hrály, ale naučila jsem se tam komunikovat s dětmi.

v první třídě jsem se naučila číst a psát, počítat. Poslouchat abych věděla jestli je to správné nebo ne.

c) *Naučila jsem se vnímat, chápat a snažit se rozumět lidem. Pomocť když potřebují. Jsem snaživá a ve sportu (myslím) cílevědomá. vím co smím a co ne. Naučila jsem se ladit barvy, ladit oblečení. Zdobit (vánoční strom. výzdobu).*

2. *Chtela bych umněť perfektně sport.*

Jazyky (ang. něm. fr.)

Umněť se naučit vše.

Naučit se zdokonalit ve všem.

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
9	KJ	65	výčet	výčet	2	14	0	14	4	44

1. *Naučil jsem se: mluvit, chodit, psát, číst, hrát hry na počítači, počítat, hrát tenis, zlobit, stavět z lega, uklízet si po sobě, jezdit na kole, oblékat se, zavazovat si boty, jíst, prát se, hrát vybijenou, čistit si zuby, kreslit, plovat, sáňkovat, lyžovat, šetřit s penězi, hrát fotbal, hrát ping pong, lhát, odmlovat, sedět, zdobit stromek,*

2. *hrát basket a florboll, pilotovat letadlo a vrtulník,*

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
10	LD	224	biografie	biografie	8	1	0	2	0	8

1.

1. rok: když jsem se narodila tak jsem pořád jenom brečela, spala a jedla. Už od narození jsem měla ráda přírodu. Myslím ale nevím to jistě, že jsem se naučila i sedět

2. rok: na videokazetě jsem se dozvěděla, že jsem uměla mluvit, (ale šišlala jsem), chodit a měla jsem dobrou paměť na básničky, písničky, hry. Zvládala jsem také popisovat obrázky, ale už od narození jsem huř jedla maso a to mi zustalo až do teď. Měla jsem tříkolku a na té jsem se naučila jezdit zanedlouho.

3. rok: tatínek si to přál a tak jsem od tří let dokázala jíst příborem a sedět u stolu. Nikdy jsem neměla židli pro malé děti (stoličku). V těchto letech jsem už chodila do jesliček asi 100 m. od domu. Tam jsem se naučila žít ve věčím houfu dětí. (jsem jedináček).

4.-5. rok: do jesliček jsem už nechodila, ale chodila jsem do školky. Uměla jsem také trochu psát. Maminka nebo tatínek mi předkreslili obrázek a já se ho pokusila nakreslit.

6.-8. rok: do školy jsem chodila hrozně ráda, ale potom se to trochu změnilo. Od 3 třídy se učím anglicky.

9.-10. rok: teď se učím i německy. Ráda kreslím a nosím brýle na dálku.

2. ráda bych udělala vysokou a doktorát. Studovat aspoň rok v cizině. Hlavní zaměstnání zatím ještě nevím, ale možná doktorkou.anebo učitelkou.

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
11	MZ	121	výčet	výčet	1	23	2	20	12	78

1. Od narození až do teď jsem se naučila: chodit, mluvit, spát šít, myslet, běhat, hrát si, chodit na záchod, psát, číst, počítat, oblékat se, žehlit, stříhat si nehty, česat se, malovat, dívat se na TV, cvičit, brečet, luxovat, mýt podlahu, zametat schody, hrát na počítači, smát se, brečet, lakovat si nehty, lhát, učit se, zpívat, jíst, pít, zlobit se, bát se, bobovat, čistit si zuby, odpočívat, plavat, tancovat, smát se, kousat, hádat se, být drzá na rodiče, poslouchat hudbu, hrát přehazovanou a volejbal.

2. Chtěla bych se naučit: karate, tenis, hrát pingpong, lépe kreslit, lépe pracovat s počítačema, řídit auto, řídit motorku, lépe lyžovat, jezdit na snowbord, cvičit psy, hrát na kytaru, hrát na flétnu, hrát na piáno, hrát hokej.

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
12	ML	108	biografie	výčet	5	5	0	6	1	24

1.

1-3 Naučil jsem se jíst, pít, a běhat.

3-5 Před školkou jsem se naučil některá písmena.

5-7 V školce trochu anglicky a trochu hrát tenis.

7-8 V první třídě jsem uměl plavat a psát.

8-9 Ve druhé třídě jsem se naučil násobilku a hrál jsem na celostátním žebříčku.

9-10 Během třetí třídy jsem se naučil vyjmenovaná slova a naučil jsem se velmi dobře plavat.

10-11 Ve čtvrté třídě jsem se naučil pravopis.

11-12 V páté třídě se naučil samostatně plnit všechny své úkoly

2. Chtěl bych se ještě naučit lépe se umět učit učení z učebnice

P.S. to mi moc nejde naučit se učit učení z učebnice.

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
13	MK	217	biografie	výčet	11	4	0	3	3	14

1)

Než jsem šla do školy, stále jsem si hrála s knoflíky a jinými věcmi. Naučila jsem se chodit a skládat první slova s tím vším mi ovšem pomáhala maminka a tatínek (někdy i bratr). V 1. třídě jsem se naučila číst a psát. Nejvíce mne bavilo skládat slova a věty z písmenek. Ve škole jsem se naučila být samostatná, samozřejmě že i na škole v přírodě. K samostatnosti však patří i mnoho nových věcí, třeba zavazovat tkaničky (to mi šlo moc dobře). Poznávat čas na hodinkách mi šlo jen málo kdy a dnes mám svoje hodinky, nemusím se bát, že něco zmeškám, vím kolik je hodin. Ve 2. a 3. třídě to byla násobilka a vyjmenovaná slova. Od té doby se zdokonaluji. Samozřejmě, že se učím i nové věci. Ziskávám cit pro Český jazyk. Doma se snažím ovládat některou elektroniku (televize, počítač).

Ale nejen ve škole se získají nové znalosti. Na táboře mě holky naučily drhat krásné náramky. Jak něco vyrobit se díky učení mohu dočíst v knize.

Zdokonaluji se v kreslení a ve zpěvu již rozumím notám. Dnes se ve škole učíme o historii a lidském těle, ale nesmím zapomenout ani na AJ, NJ, M, ČJ. Z televize dostáváme nové a nové informace. Pokrok se nedá zastavit

2) *Profesionálně zpívat, recitovat.*

Zdokonalit se v TV.

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
14	MV	110	výčet	výčet	1	18	2	24	3	76

1. *Naučil jsem se: jíst, chodit, pít, počítat, oblékat se, spát, hrát na počítači, psát, zlobit, hrát si, mluvit, myslet, umět vyjmenovaná slova, umět se podepsat, vědět kolik je hodin, umět zlomky, umět vzory podst. jmen, kreslit, hrát fotbal, chodit sám domů, běhat, mýt nádobí, plavat, lyžovat, bruslit, kupovat si věci, naučil jsem se Angličtinu, koukat se na televizi, ustlávat si postel, lepit modely, číst, násobit, dělit dvojciferným číslem, stavit sněhuláka a stavit bunkr, hledat věci na internetu, vysávat vysavačem, vyrábět věci z papíru, zpívat, hrát si na pískovišti dělat kotoul vpřed i vzad*

2. *Chtěl bych se naučit řídit auto, vařit, žehlit, lépe se učit učení, dostávat lepší známky*

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
15	OP	240	biografie	odmítnutí	3	8	0	11	0	24

1) *Od svého narození, jako první, co jsem se naučil, bylo kousání a škrábání, když mi byl zhruba jeden rok, tak jsem si poprvé stoupl na nohy a řekl první slovo „Máma“. Nesnášel jsem však uklízení pokoje -tak jsem se to musel naučit. Po třech letech jsem poznával hodně věcí -třeba dívání na televizi nebo hrát na počítači. V pěti letech jsem začal chodit na kreslení, (abych se prý naučil hezky kreslit) ovšem to už jsem ostatně dávno uměl. Pak mě máma poslala do školky, kde jsem chodil na Angličtinu a tak jsem poznával (i když nerad) cizí jazyky. Školka se mi líbila, byla to dobrá věc, ale měla přesto jednu nevýhodu (tedy alespoň*

pro mne) že jsem každé úterý jezdil na plavání, hodně dlouho mi to nešlo ale nakonec jsem se to přece naučil. Když jsem šel do školy (pravda, moc se mi tam nechtělo) protože jsem si uvědomoval, že teprve teď začíná opravdová práce, ale nadruhou stranu je to dobře, protože jsem se tam naučil číst, psát, počítat, poznávat naše okolí v Prvouce, různé zajímavosti, hrát šachy, piškvorky, (ovšem to spíše ve družině, do které jsem chodil 4 roky. Mimo školu jsem se naučil hrát např. fotbal, florbal, Hokej, vybíjenou, zkrátka různé hry i různé hudební činnosti (flétna, i teorie). Zkrátka hodně věcí.

2) Ještě bych se chtěl naučit: (Prostě více poznat svět.)

Nechci odpovídat, co bych se chtěl naučit.

(Zkrátka) (Ve světě třeba poznám ještě hodně věcí.)

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
16	PO	50	výčet	výčet	0	12	2	12	2	34

1. Číst, psát počítačové hry, mluvit, chodit, hrát fotbal, plavat, psát, počítat, šifrovat, uzlovat, uklízet si po sobě věci, strojit se, malovat, lyžovat hrát různé hry, serfovát na internetu, hádat se, koulovat se, stavět bunkry, vyrábět parník, hrát volejbal, zdobit stromeček, utrácet, mejlovat,

2. veslovat, sebeobranu, skvěle bruslit, orientovat se,

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
17	PI	69	výčet	výčet	1	12	2	11	3	44

1. Naučila jsem se sedět, chodit, čistit si zuby, plést náramky, psát, číst, počítat, běhat, česat se, plavat, bruslit, lyžovat, uklízet, vyšívát, mluvit, oblékat se, jezdit na kole, odemykat a zamykat byt, zalepovat si prst do kterého jsem se omylem řízla, znát hodiny, naplnit si inkoustové pero, připravovat si věci do školy

2. Chtěla bych se ještě naučit ušít si šaty, nacházet peníze na chodníku, stínovat obrázky, vařit, tančit,

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
18	PJ	77	výčet	výčet	0	23	0	15	4	40

1. Co jsem se od narození naučila: mluvit, sedět, chodit, běhat, hrát si, koupat se, modelovat, česat se, plavat, jezdit na koni, psát, číst, zlobit, skákat, jezdit na kole, oblékat se, obouvat se, zavazovat tkaničky, cvičit, smrkat, logicky myslet učít se, trochu anglicky, trochu německy, česky, brečet, jíst, čistit si zuby, uvažovat, zpívat, baletit, tancovat, počítat, lyžovat, bruslit, házet, chytat míč, kreslit

2. Co bych se ještě chtěla naučit: řídit auto, umět hodně jazyků, dobře vařit, péct,

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
19	ŘJ	113	výčet	výčet	2	18	0	17	12	71

1. *Od narození až do teď jsem se naučil:*

chodit, psát, počítat, myslet (trochu), běhat, kousat, kreslit, pracovat s počítačem, koukat se na televizi, hrát tenis, bránit se, vnímat, soustředit se, sportovat, oblékat se, radit a rozšiřovat informace, poslouchat, hrát na kytaru a flétnu, luxovat, mýt předměty, uklízet, číst, číst hodiny, pěstovat rostliny, dorozumět se anglicky, německy, rýsovat, lyžovat, abecedu, bobovat, bruslit, hrát hokej, hrát fotbal,

2. *chtěl bych se naučit:*

počítat s procenty, řídit auto, ovládat zbraně, naučit se dokonale bojového umění KARATE, naučit se lépe pracovat s počítačem, dokonale hrát na kytaru, vydělávat peníze, lépe porozumět elektrotechnice, lépe hrát tenis, naučit se dobře angličtinu, naučit se jezdit na snowboardu, hezky psát,

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
20	SchM	108	výčet	výčet	0	19	6	30	8	74

Co jsem se naučil: chodit, mluvit, psát, zlobit, číst, hrát basket, hokej i fotbal, vybijenou, volejbal, střílet z pušky i pistole, kreslit, cvičit, vyrábět různé věci, oblékat se, obouvat se, hrát na trubku, rýsovat, sedět, běhat, hrát si, plavat, jíst, kreslit, zavazovat tkaničky, bruslit, lyžovat, házet, chytat míč, prát se, dýchat, smrkat, dívat se, rozvazovat tkaničky, chodit nakupovat, spát, koupat se, dělat si pití, chodit pro pivo, venčit psa, splachovat záchod, skákat šipku, lovit ryby, chodit na houby, vybarvovat, pít, chodit domů, odemykat si, podepisovat se,

chtěl naučit: jezdit autem, pořádně umět češtinu, matematiku, vlastivědu, přírodopis, poslouchat, tancovat, myslet, šít, pracovat, být hodný, stojku, kotrmelec pozadu, lepší známky,

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
21	SP	49	výčet	výčet	1	15	0	6	6	28

1. *Naučil jsem se chodit, mluvit, jíst, pít, počítat, psát, kreslit, zpívat, oblékat, nakupovat, jezdit na kole, lyžovat, bruslit, hrát fotbal, hrát na počítači, zavazovat tkaničky u bot, plavat, učit se, uklízet, hrát karty, běhat,*

2. *programovat hry, vyrábět stroje, střílet z luku a kuše, řídit auto, poznávat přírodu,*

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
22	ŠL	202	biografie	biografie	11	5	0	7	0	16

1. *Já když jsem byla malá tak mě rodiče naučili chodit, mluvit, jíst, pít a hrát si. Když už jsem chodila do školky tak jsem tam chodila až v pěti letech. Byla jsem už předškolák. Tam mě naučili jak se mám chovat, hrát si a neničit hračky. Taky jsem se ve školce naučila hrát různé hry. Když jsem šla k zápisu do první třídy už jsem se uměla i podepsat a počítat do deseti. Až jsem začala chodit do školy tam jsem se naučila počítat, mluvit anglicky, zdokonalovat se v českém jazyce, v matematice, přírodovědě a vlastivědě. Až jsem přestoupila do 1 třídy tam jsem se naučila psát a počítat. Ve 2 třídě jsem se naučila násobilku. A ve 3 třídě přibyly vyjm. sl. VL, Př A v dalších třídách se učivo zdokonalovalo a prohlubovalo.*

2. *Až vyjdu tuto školu tak bych chtěla studovat na medicíně jako dětská doktorka nebo jít na gymnázium a potom na vysokou školu. Kdybych byla učitelka tak bych chtěla vše znát co učitelka 1 stupně má znát. A kdybych byla doktorka tak bysem chtěla znát co bysem potřebovala znát o dětech např: jakou mají nemoc, jaké mám předepsat léky, a tak dále. To je asi všechno.*

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
23	ŠK	74	výčet	výčet	0	24	1	16	2	46

1. *chodit, mluvit, kousat, chodit na nočník, psát, počítat, vzory podstatných jmen, slovní druhy, vzory přídavných jmen, vyjmenovaná slova, převody jednotek, zlomky, oblékat se, nakupovat, nadávat, učesat, zavazovat tkaničky, vytírat podlahu, luxovat, zpívat, hrát karty, zlobit, malovat, běhat, plavat, lyžovat, hrát vybíjenou, žehlit, čistit si chrup, smrkat, vyšívat, šít, myslet, hrát „člověče nezlob se“, plavat, hádat, učit se, složit parník, hodiny, hrát na hoboje, rýsovat*

2. *šplhat po provaze, přehodit velkou tělocvičnu míčem, stojku*

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
24	TK	145	výčet	výčet	2	28	0	37	5	107

1) *psát, číst, počítat, hrát basket, zlobit, hrát si, nadávat, florball, hockey, bruslit, oblékat se, stříhat si nehty, učesat se, nudit se, koukat na televizi, kreslit, malovat, vyrábět smát se, mračit se, přemýšlet, neučit se, stavět bunkry hádat se, luxovat, žehlit, práť, mýt nádobí, hrát koulovačku, bobovat, lyžovat, plavat, sáňkovat, hrát se gameboye, tancovat, spát, mít někoho ráda, zakládat cluby, dělat si z někoho srandu, podvádět, starat se o morče, něco si přát, představovat si, rozkazovat, urážet se, vyrábět různé výrobky, toužit po něčem, hrát karty, vyšívat, hrát vybiku, hrát přehazku, čistit si zuby, smrkat, hýbat ušima, umím hrát nekonečno her, škrábat, jezdit na koni, hrát fotbal, kopat, zdobit stromeček, dávat dárky, nakupovat a taky pěkně utrácet, hrát si pár her na počítači, kamarádit se s někým, někoho urazit*

2) *hrát líp basketball, líp kreslit, potápět se do velkých hloubek, řídit motorku a auto*

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
25	TrK	176	biografie	biografie	4	7	0	17	1	48

/Opsala instrukci z tabule./

1) *V prvních dvou měsících jsem se naučila pít (od mé maminky), spát, otevírat a zavírat oči, brečet i smát se.*

V jednom roce jsem uměla chodit, trochu jíst (sama), stavět kostičky, jít na nočník. Od dvou až čtyř let jsem se naučila cvičit, lépe kreslit, počítat do pěti, později i do deseti. Zdokonalila jsem se v mluvení. Naučila jsem se plavat (jen s rukávkama), kreslit, zpívat a recitovat básničky.

Od 5-7 jsem se naučila slabikovat, trochu počítat. V 6 letech jsem začala chodit na gymnastiku a tam jsem se jich naučila spousta. 6-11 let jsem se učila ve škole hodně věci jako ostatní. Od šesti jsem jezdila na tábory pod stan. Naučila jsem se tam různé uzle, kreslit na látku, šít z kůže, šplhat na laně, přelízat vyšší zdi, ručkovat na laně, morseovku, a jiné táborové věci. Začala jsem se také zdokonalovat v gymnastice. (sportovní)

2. *Chtěla bych se naučit dobře anglicky, protože bych chtěla být herečkou (v USA). Protože je mým vzorem KATE WINSLET. (v Titanicu) Víím že to zní špatně, ale chtěla bych.*

Č	Zkratka	Slova	Žánr-M	Žánr-B	„a“	JS-M	JS-B	VS-M	VS-B	VS-PS
26	VA	128	biografie	výčet	3	17	1	11	2	33

1.

ROK: 0-1: -JÍST, PÍT, OTEVÍRAT OČI,

2: -CHODIT NA NOČNÍK, LÉZT,

3: -CHODIT, MLUVIT,

4: -PLAVAT, PSÁT, POČÍTAT, ČÍST (NEÚPLNĚ), KRESLIT,

5: -ČÍST,

6: HRÁT NA POČÍTAČI,

7: ABECEDA,

8: DRUHY SLOV, RODY, DĚLENÍ A NÁSOBENÍ, SČÍTÁNÍ A ODCÍTÁNÍ,

9: VYJMENOVANÁ SLOVA, POZNÁVAT PŘÍRODU, ZAČÁTKY Z DĚJIN,

10: SKLOŇOVÁNÍ, * DĚJINY, HRÁT LASER GAME,

11: DĚJINY, PODROBNĚ SKLOŇOVAT,

* PODST. JMN.

2. JEZDIT NA KOLE, *

PROGRAMOVAT NA

POČÍTAČI, KOUZLIT**

* NIKDO NENÍ DOKONALÝ! MÉ PRVNÍ KOLO SE ROZBILO, DRUHÉ TAKTĚŽ. NAVÍC NEMÁM NIKDE ŽADNOU ROVINU, KDE BYCH MOHL JEZDIT. ANI NA CHALUPĚ ANI V PRAZE.

** ZAUJALA MĚ MYŠLENKA DAVIDA COPPERFIELDA, LÉTAT. VIDĚL JSEM JAK LÉTÁ A MYSLÍM ŽE LÉTAT VSKUTKU DOKÁŽE. ON JE MÝM VZOREM! (!TAK TROCHU, ALE RODIČE JSOU VZOREM VĚČÍM, DĚLAJÍ SE SKLEM.)